

ሐበሬታ ነቶም ናብ Uri
ዝመዱ ሓደሽቲ ወጻእተኛታት

ንግድና እንቋፅ
ደሓን መጻኹም!

ትሕዝቶ

መቐድም	3
እተን ሰለስተ ናይ ስዊዘርላንድ ባይታ ደረጃታት ምምሕዳር	4
Uri	5
መሰረታዊ መትከላት	6
አሰራርን መቐመጢ	7
መንበሪ	8
ስራሕ	10
ግብሪ	12
ማሕበራዊ ውሕስነት	13
ጥዕና	15
ቤት ትምህርትን ስልጠናን	16
ቆልዓ	19
መርዓ ልደትን ሞትን	20
ዕለታዊ ናብራን እዋን ዕረፍትን	22
ምንቅስቃስ	23
ቋንቋን ቀረብ ትምህርቲ ቋንቋን	24
አውደ አመታት	25
ዝሕግዛ አድራሻታት	26

01.01.2016

Willkommä bi yys!

ንዓድና እንቋዕ ደሓን መጻኹም!

እስኹም ኣብ Uri ንምንባር ወሲንኩም። በዚ ሕገ-ሳት ኢና! ኣብ ካንቶንና ብኣማኣቲ ዓመታት ዝቐጸር ኣጋይሽ ናይ ምቕባል ባህሊ ኣለና።

Uri ኣብቲ Gotthard ዘለዎ ስለዝርከብ ካብ ቀደም ጀጫኑ ሓደ ኣገዳሲ ዝኾነ ናይ ኤውሮጳ መሳገሪ ዓዲ እዩ። ኣብ ታሪኽ ዘመናት፣ ብሚሊዮናት ዝቐጸሩ ሰባት ብ Uri ሰጊሮም ሓሊፎም እዮም። ካብኣቶም ሓደ ሓደ ከኣ ኣብዚ ተራፎም። እዚኣቶም ን Uri ከምዚ ሎሚ በጺሓቶ ዘላ፣ ዘመናዊትን ህይወት ዘለዎ ኣካል ሰዊዘርላንድ ንኸትከውን፣ ብሓሳባትን ጻዕርን ተራኣም ኣበርኪቶም እዮም። Uri ቀረባት ዘሓኑስ መንበሪ ገዛውቲ፣ ምዕቡል ዝኾነ መንግሥት ህዝብን ኣገዩ ብሉጽ ዝኾነ ናይ ትምህርቲ ስርዓትን ኣለዎ - እዚ ኹሉ ከኣ በቲ ንዓይኒ ዝማርኽ ጎቦታት ኣተሰነየ እዩ።

እቶም ኣብዛ ጽብቕቲ ካንቶን ዝነበሩ ሰባት ዝተፈላለዩ ባህላዊ መቐፍል እዩ ዘለዎም። ይኹን እምበር ነንሕድሕድካ ናይ ምጽዋርን ግሉጽነትን ብዘለዎ መንፈስ ኩሎም ነንሕድሕዶም ይከባበሩ እዮም። ንሕና ንጹር ዝኾነ ናይ ሕብረት ስምዒት ኣለና። በዚ ምክንያት ከኣ እየን ኣብ Uri ብዙሓት ማሕበራት ዘለዎ። እዚኣተን ምስ ካልኦት ሰባት ርክብ ንምፍጣርን ንምምዕባልን፣ ማእለያ ዘይብለን ዕድላት እየን ዘበርክታ።

ነዚ ዕድላት ተጠቀሙሉ። እስኹም ቀልጢፍኩም ኣብ ዓድና ራህዎ ክስምዓኩምን ብተግባር ከኣ ኣብ ማሕበረሰብና ተኻፋሊ ክትኮኑን ኢና ንደሊ። ኣብ ናይ ስራሕን ውልቃዊ ህይወትኩምን ዕውት ንኸትኮኑ ከምኡውን ብሓሳብ ይኹን ብጻዕሪ ንምዕባል ካንቶንና ተራኹም ከተበርክቱ ኢና ንደሊ። እዛ ኣብዚ ተቐሪባ ዘላ ጽሕፍቲ ንዓኹም ክትሕግዝን ብዛዕባ ካንቶንኩም Uri ከኣ ኣገደስቲ ዝኾነ ሓበሬታት ክትልግስን ተባሂላ እያ ተቐሪባ ዘላ።

ኣብዚ ሓዲሽ ዓድኹም ጽብቕ ኣጀማምራ ክገብረልኩም ንምነየልኩም።

ቤኣት ዮርግ
Beat Jörg
ሰብ ስልጣን መንግስቲ

እተን ሰለስተ ናይ ስዊዘርላንድ ባይታ ደረጃታት ምምሕዳር

ስዊዘርላንድ ኣብ 26 ካንቶናት ዝተኸፍሉት እያ ከምኡውን ፌደራላዊ ማሕበር ማሕላ ተባሂላ እያ ትጽዋዕ።

ካንቶን Uri ኣብ 20 ምምሕዳር ዓድታት ዝተኸፍሉት እያ። ፌደራላዊ መንግስቲ፣ ካንቶንን ምምሕዳር ዓድታትን ዝተፈላለዩ ዕማማት ኣለዎን።.

? ዕማም ፌደራል መንግስቲ እንታይ እዩ?

ንምሉእ ስዊዘርላንድ ማዕረ ዝምልከት ምትኽኻላት ምፍጻም ዕማም ፌደራል መንግስቲ እዩ። ንምሳሌ ፖለቲካ ወጻኢ ወይ ምትኽኻላት ብዛዕባ መቐመጢ ወጻእተኛታት።

? ዕማም ካንቶን እንታይ እዩ?

ንኹለን ምምሕዳራት ዓዲ ዝምልከት ምትኽኻላት ምፍጻም ዕማም ካንቶን እዩ። ንምሳሌ ኣገልግሎት ሆስፒታላት፣ ስራሕ ፖሊስ፣ ብሙያ ምስልጣን።

? ዕማም ምምሕዳር ዓዲ እንታይ እዩ?

- ንኹሎም ነበርቲ ምምዘጋብ
- ምድላው ቤት ትምህርታት ቀዳማይን ካልኣይን ደረጃ
- ማሕበራዊ ሓዝ ነበርቲ ምርግጋጽ
- ከም እኒ ኣገልግሎት ማይን ምእላይ ጎሓፍን ዝኣመሰላ ትሕተ መዋቕር ምርግጋጽን
- ካልእን

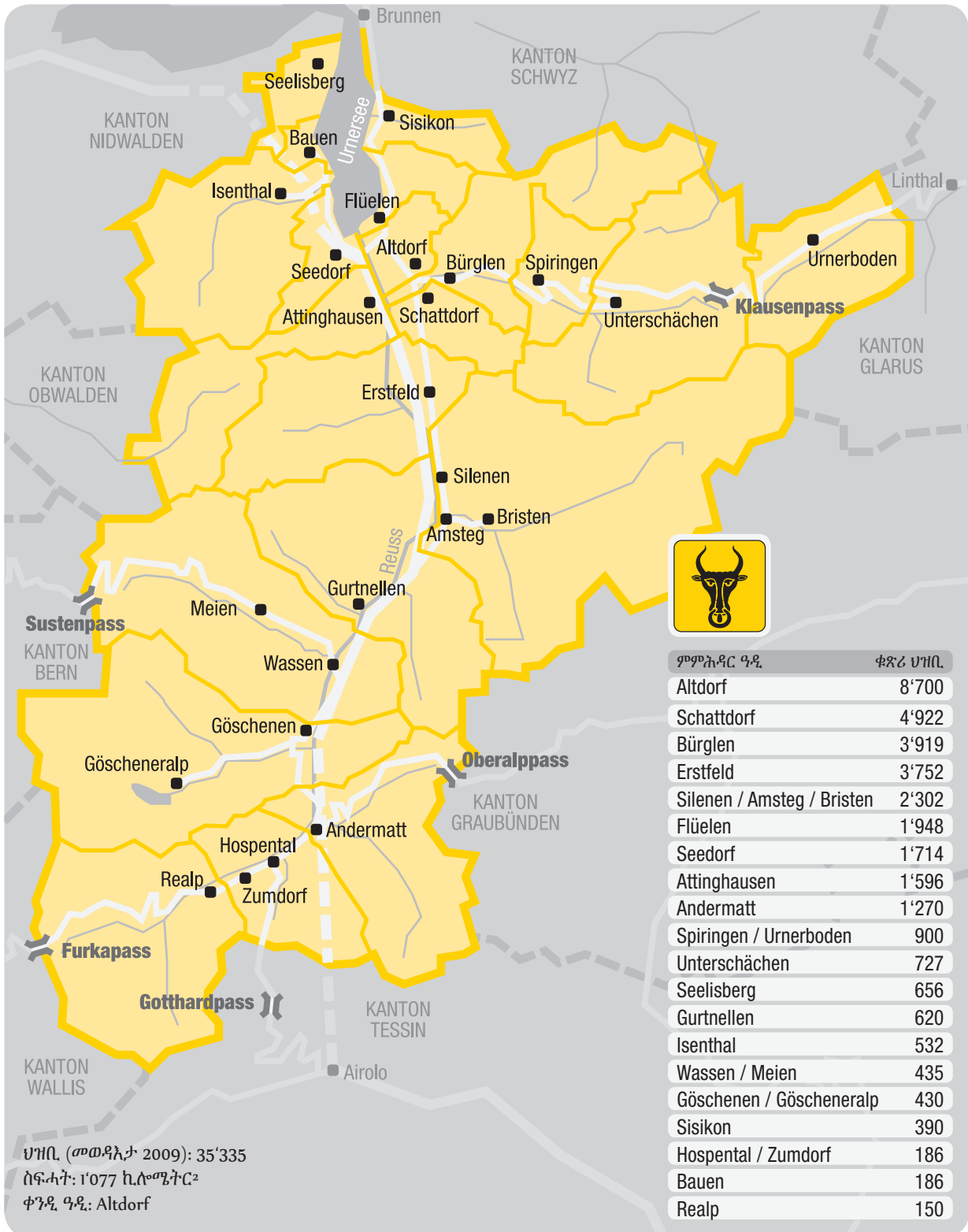
? ነቲ ናይ ፌደራል መንግስቲ ተግባራት መን እዩ ዝዉስኖ?

ህዝቢ ስዊዘርላንድ ክብ ዝበለ መሰል ዴሞክራሲ እዩ ዘለዎም። እሳታቶም ፓርላማን መንግስትን ጥራሕ ዘይኮነ ዝመርጹ፣ እንታይ ደኣ ቀጻሊ ብዛዕባ ሕቶ ጉዳያትውን የድምጹ እዮም።

ሓበሬታ ብዛዕባ ካንቶን Uri:
Kantonale Verwaltung Uri
 6460 Altdorf
 Telefon: 041 875 22 44
 E-Mail: info@ur.ch
www.ur.ch

ትፈልጡ፣ ኔርኩም፣ ካንቶን Uri ምስ ካንቶናት Schwyz፣ Obwalden ከምኡውን ምስ ካንቶን Nidwalden ሓንቲ ካብተን ናይ መጀመርታ መስረት፣ ፌደራላዊ መንግስቲ ስዊዘርላንድ ከምዝኾነት?

Uri

መርበብ ሓበሬታ ምምስዳር ዓድታት:
www.ur.ch > Behörden > Gemeinden

ትፈልጡ'ዶ ኔርኩም፣ ካንቶን Uri ምስ ካንቶናት
 Graubünden, Tessin, Wallis, Bern, Obwalden,
 Nidwalden, Schwyz ን Glarus ከምዝዳውብ?

መሰረታዊ መትከላት

መሰላተይን ግብአተይን እንታይ እየን?

ስዊዘርላንድ ካንቶን ሆኑ እዉን ከም መጠን ሓንቲ ኣካል ንነጻነት፣ ንመሰልን ግብአን ነብሲ ወክፍ ሰብ ምሕላውን ክብ ዝበለ ሚዛን እያ ትህቦ። እዚ ንኸሰፍን ናይ ነንሕድሕድካ ምክብባርን ንካልእ ምጽዋርን ከምኡውን ብሓባር ንምንባር፡ ንኹሉ ማዕረ ዝኾነ መሰረታዊ መትከል ምኽባር ቅድመ ኹነቱ እዩ።

እተን ቀንዲ ዝኾና መሰረታዊ መትከልን መሰልን:

- * ክብሪ ሰብ ኣይትንክፍን እዩ
- * ኣብ ቅድሚ ሕገ ኩሎም ሰባት ማዕረ እዮም
- * ሰብኡትን ኣንስትን ማዕረ መሰል ኣለዎም
- * መሰል ነጻነት
- * ናይ ነብሲ ወክፍ ሰብ መሰል ነጻነት ክሳብ ናይ ካልእ ሰብ መሰል ዘይምትንካፍ ይበጽሕ

እተን ቀንዲ ግብአት:

- * ግብአ ግብሪ
- * ናይ ጥዕና ኢንሹራንስ ምእታውን ምኽፋልን
- * ናይ ሰራሕተኛታትን ርኽባትን ምኽፋል ማሕበራዊ ግብአ
- * ናይ ትምህርቲ ግብአ ምኽባርን ምስ ቤት ትምህርትን መምሃራንን ምትሕብባር

ካብቶም ናብዚ ዝመጹ ሓደሽቲ እንታይ ትጽቢት ኣሎ?

ኣብ ካንቶን ሆኑ ዘለና ትጽቢት፣ እስኹም ኣብ ቁጠባዊ፣ ማሕበራዊን ባህላውን ህይወት ንኸትሓተፉ እዩ። ናትኩም ነቲ ኣብ ስዊዘርላንድ ዘሎ ማሕበራዊ ጠባያትን ኩነታት ህይወትን ምፍላጥን ምምላኽን ካብ ኩሉ ኸኣ ቋንቋ ጀርመንኛ ምምላኽ ብጣዕሚ ኣገዳሲ እዩ።

ንዕኡ ከኣ ብዙሕ ኣጋጣሚታት ኣለኩም:

- * ክንክን ጎረባብቲ
- * ናይ ማሕበር ኣባል ምዃን
- * ኣብተን ዉራያት ምምሕዳር ዓዲ ወይ ድማ ካንቶን ምስታፍ
- * ኣብ ናይ ኡሪ ባህልታት ምስታፍ
- * ኣብ ናይ ባህላዊ፣ ስፖርታዊ ወይ ድማ ማሕበራዊ መዳያት ብድልዩትካ ምስራሕ
- * ኮርስ ቋንቋ ጀርመንኛ ምምሃር

ሓበሬታ ብዛዕባ ፌደራላዊ መንግስትን
ፌደራላዊ ሕገ መንግስትን:
www.admin.ch

ሓበሬታ ብዛዕባ ስዊዘርላንድ:
www.ch.ch

ትፈልጡዶ ኔርኩም፣ 50 % ህዝቢ ስዊዘርላንድ
ብተግባር ኣብ ሓንቲ ማሕበር ከምዝሳተፉ?

አሰራርና መቼመጢ

? እንታይ ክሰርዕ ኣለኒ?

ሕጋዊ ዝኾነ ናይ መአተዊ፣ ቀይርካ ናብዚ መምጽኢ፣ ወይ ድማ ናይ መንበሪ ፍቓድ ዘለዎም እሞ ኣብ ካንቶን Uri ንነዊሕ እዋን ክነብሩ ዝደለዩ ወጻእተኛታት፣ ኣብ ውሽጢ 14 መዓልታት ኣብቲ ሓዲሽ ዝነበርዎ ምምሕዳር ዓዲ ዘሎ ናይ ነበርቲ ተቐጻጻሪይ ክምዘገቡ ኣለዎም።

አቐዲሞም ካብቲ ቅድሚ ሕጂ ዝነበርዎ ዝነበሩ ዓዲ ክፋነው ኣለዎም። ንምምዘጋብ ነቲ ናይ መአተዊ፣ ቀይርካ ናብዚ መምጽኢ፣ ወይ ድማ ናይ መንበሪ ፍቓድ፣ ክልተ ስእልታት ፓስፖርት ወይ ድማ ናይ መንነት ካርድ ዩድሊ እዩ። ቤት ጽሕፈት ስደተኛታት ድሕሪ ምምዘጋብ ሓዲሽ ናይ መንበሪ ፍቓድ ክሓትመልኩም እዩ።

? ኣብቲ ዝነበር ምምሕዳር ዓዲ እንታይ እየ ዘመዘግብ?

- ኣብ ዉሽጢ እቲ ካንቶን ወይ ምምሕዳር ዓዲ ገዛ እንተቐየርኩም
- ናብ ካልእ ካንቶን ክትቅይሩ ከለኹም ምፍናው

? ስድራቤተይውን ናብዚ ዓዲ ክኣትው ይኸእሉ ድዮም?

ካብ ዓድታት EU/EFTA ዝመጸኹም እንተኼንኩም እሞ ብቐዕ ዝኾነ ገዛ ዘለኩም እንተኾነ፣ ስድራቤትኩም ናብ ስዊዘርላንድ ከተምጽኡ ትኸእሉ ኢኹም።

ስድራቤት ተባሂሎም ዝጥቀሱ በዓል/ቲ ቤት፣ 21 ዓመት ዘይመልኡ ደቂ፣ ደቂ ደቂ ወይ ድማ ንመናበሪኦም ዝሸፍን እንተኾነ፣ ከምኡውን ንመናበሪኦም ዝሸፍን እንተኾነ ወለድን ኣበሓጎ/ዓባይን።

ንዩኒቨርሲቲ ትምህርቲ ቦታ ዝረኸቦ ንመናበሪኦም ዝሸፍን እንተኾነ፣ ንበዓል/ቲ ቤትን ንደቆምን ጥራሕ ከምጽኡ ይኸእሉ።

ካብ ናይ EU/EFTA ዓድታት ወጻኢ ዝመጸኹም እንተኼንኩም፣ ብሓባር ትነብሩ እንተኼንኩም ከምኡውን ንኹሉኹም ዝኣክል መንበሪ ገዛ እንተለኩም፣ ንበዓል/ቲ ቤትን ዕድሜኦም 18 ዓመት ንዘይመልኡ ዘይተመርዓው ደቅኹም ከተምጽኡ ትኸእሉ ኢኹም። ብናይ ማሕበራዊ ሓገዝ ትናበሩ እንተኼንኩም ስድራቤትኩም ከተምጽኡ ኣይትኸእሉን ኢኹም።

ስድራቤትኩም ንኸተምጽኡ እንተኣመልኪትኩም፣ ኣብ ዉሽጢ ሓሙሽተ ዓመት ከተተግብርዎ ኣለኩም። ዕድሚኦም ካብ ዓሰርተ ክልተ ዓመት ንላዕሊ ንዝኾኑ ቆልዑ ኣብ ውሽጢ ዓሰርተ ክልተ ኣዋርሕ ከተምጽእዎም ኣለኩም።

ቤት ጽሕፈት ስራሕን ስደተኛታትን/
ክፍሊ ስደተኛታት
Amt für Arbeit und Migration/Abteilung Migration
www.ur.ch/migration

ሃገራዊ ቤት ጽሕፈት ስደተኛታት (SEM)
Staatssekretariat für Migration (SEM)
www.bfm.admin.ch > Themen > Einreise
www.bfm.admin.ch > Themen > Aufenthalt

ትፈልጡ'ዶ ኔርኩም፣ ናይ መንበሪ ጉዳይት መስርዑ ምትሓዝ ናይ'ቲ ናብዚ ዝመጽእ ውልቀሰብ ጉዳይ ከም ዝኾነ?

መንበሪ

? ዝካረ ዝህመይ ጌረ እረክቡ?

- ከምዚ ዝቐጽል እንተገበርኩም፣ ዝካረኺኹ ትኽእሉ፡
- ኣብ ጋዜጣ ምልክታ እንተውጻእኩም ከምኡውን ኣብታ ናይ ነጻ ጋዜጣ «Uristier» ወይ ድማ
 - ኣብቲ ብዛዕብኡ ዝጽሕፍ መርበብ ሓበሬታ እንተንበብኩም ወይ ድማ
 - ብቀጥታ ነቶም ዝውጡ ዘካርዩ ትካላት እንተሓተትኩም።

? ከም መጠን ዝህተኻረየ ንምፍላጡ ኣገዳሲ ዝኾነ እንታይ እዩ?

ከም ግቡኡ ክትካረዩ ከለኹም ውዑል ክራይ ብጽሑፍ ትሰማምዑ፣ ኣብኡ ግፍሒ ዝህፍቲ ዝካረ ካብ ዝካረኩም ከለኹም ክንደይ እዋን ኣቐዲምኩም ክትሕብሩ ከም ዘለኩም፣ ትሕጃ ክራይ፣ ሓፊሻዊ ኣጠቓቕማን ስርዓት ዝህን ሰፊሩ ኣሎ።

ከም ግቡኡ ክራይ ዝህተኻረዩ ወርሒ ኣቐዲምካ እዩ ዝኾፊል። መብዛሕትኡ እዋናት እቲ ዝካረ ነቲ ብላዕሊ ዝኾፊል ንምሳሌ ንመውዓዩ፣ ማይ፣ ናይ ቴሌቪዥን ካብል እውን ይኸፍል እዩ።

እቲ ብዝሒ ክራይ ዝህተኻረዩ ላዕሊ ወይ ምስኡ ብላዕሊ ዝኾፊል እንተለዎ ሓበሬታ ርኽቡ!

ነቲ ዝካረ ዝህተኻረኩ ከለኹም ወይ ንምውጻእ ክተረክቡ ከለኹም ምስ እቲ ዘካረ ብሓባር ኩነትም እቲ ዝህተኻረዩ ከለዎ ጉድለት እንተሃለዎ ኸኣ ብጽሑፍ ተገሊጹ ከምዝምዘገብ ግበሩ (ነቲ ንኣሽቱ ብልሽትውን)።

እቲ ናይ ክራይ ትሕጃ እንተበዝሒ ናይ ሰለስተ ወርሒ ክራይ እዩ ምብዝሒ፣ እዚ ኸኣ ነቲ ዘካረ መተሓማመኒ ክኾውን ተባሂሉ ኣብ ሓንቲ ናይ ትሕጃ ኣካውንት ባንክ እዩ ዝቐመጥ። እቲ ኣካውንት ብሽም ዝካረ እዩ ዝምዘገብ። ዝካረ ካብቲ ዝህተኻረዩ ከለዎ፣ ምስ እቲ ዘካረ ብዛዕባ ምርካብ ዝህ ጸገም ዘየለ እንተ ኾይኑ፣ እቲ ትሕጃ ምስ ወለዱ ይምለሱ።

ነቲ ትካረይዎ ዝህ ናይ ሓላፍነት ኢንሹራንስ ክትእትዉ ዝመዓድ እዩ።

ኣብ ልዕሊ እቲ ክራይ ዝህ፣ ነብሲ ወከፍ ዝካረ ናይ ሜዲያ ግብሪ ኣገልግሎት ራድዮን ቴሌቪዥንን ከምኡውን ካልኣት ተቐበልቲ ዝኾና ኤለክትሮኒክ (ንምሳሌ ቴሌቪዥን፣ ራድዮ መኪና ወይ ሞባይል) ይኸፍል። እቲ ዝካረ ሰብ ባዕሉ ኣብቲ ናይ ስዊዘርላንድ BILLAG ከምዝገብ ግቡእ ኣለዎ።

ማሕበር ተኻረይቲ:
Mieterinnen und Mieterverband Luzern
 Hertensteinstrasse 40, 6004 Luzern
 Telefon: 041 220 10 22 (9 bis 12 Uhr)
 mvlu@bluewin.ch / www.mieterverband.ch

ስዊዘርላንድ BILLAG Schweiz
 Infoline: 0844 834 834, E-Mail: info@billag.com
 www.billag.ch

? ኣብ ሓደ ዝህተኻርየ ክነብር ከለኹ ብዛዕባ እንታይ ከግደስ ኣለኒ?

ኣብ መብዛሕትኡን ናይ ክራይ ዝውጡ ከሕሎ ዘለዎ ናይ ዝህ ስርዓት ኣሎ። ንምሳሌ ናይ ለይቲ ሰላም ካብ ሰዓት 22 ክሳብ ሰዓት 07፣ ናይ ቀትሪ ሰላም ካብ ሰዓት 12 ክሳብ ሰዓት 13 ክኸበር ኣለዎ። ከምኡውን ሰንበትን ኣብተን መዓልታት ኣወደኣመትን ክብ ዝበለ ድምጺ ክስማዕ የብሉን።

በዓል ከብዕል ዝደለየ ሰብ፣ ብዝተኻእለ መጠን ንጎረባብቱ ክነግር ኣለዎ!

ብሓባር ትጥቀሙለን ቦታታት ከም እኒ ክፍሊ መሕጸቢ ክዳውንቲ፣ ሰካላ፣ መኻዚና ወይ ድማ ሊፍት ቤቓትኩም ክዕገት የብሉን ከምኡውን ብጽርየት ክተሓዝ ኣለዎ። ነቲ ብሓባር ትጥቀምዎ ክፍሊ መሕጸቢ ክዳውንቲ መብዛሕትኡ እዋናት ናይ ምጥቃም መደብ ኣለዎ።

ኣብ ብዙሓት ዝውጡ፣ ኣብተን ብሓባር ትጥቀምዎን ክፍልታት ምትካኽ ክልኩል እዩ!

ምስ ኣካራዩ እንተተገራጨኹም፣ ማሕበር ተኻረይቲ ወይ ድማ ቤት ጽሕፈት መንጎኛታት ኣለኹም።

ንሲቪላዊ ጉዳያት ካንቶናዊ ቤት ጽሕፈት መንጎኛታት
Kantonale Schlichtungsbehörde in Zivilsachen
 Bahnhofstrasse 43, 6460 Altdorf
 Telefon: 041 875 22 90
 E-Mail: schlichtungsbehoerde@ur.ch
 www.ur.ch > Behörden > richterliche Behörden

ትፈልጡ'ዶ ኔርኩም፣ ከባቢ 60 % ዝኹኑ ህዝቢ ስዊዘርላንድ ኣብ ዝካረ ዝውጡ ከም ዝነበሩ?

መንበሪ

? ነጥር ርስተይ ከመይ ገረ ከጉሕፎ አለን?

አብ ስዊዘርላንድ ንፍጥረት ተጠንቂቕኻ ምሓዝ ዓቢ ሚዛን እዩ ዝወሃቡ። ንርስተይት መሊስኻ ኣብ ጥቕሚ ምውዓል ነዚ እዩ ዘርእ። ርስተይት ይፍላ እዩ ከምኡውን እቲ ዝተረፈ ርስተይት ገዛ ኣብቲ ገንዘብ ዝኸፈሎ ክሻታት ተአኪቡ ኣብ ስሙን ሓንጎብ ቡቶም ወሲድቲ ጉሓፍ ይእከቡ።

ርስተይት ከመይ ገረኩም ክትጉሕፉ ከም እትኸለሉን ከመይ ከምዘፈላለን፣ ካብ እቲ ምምሕዳር ዓዲ ሓበሬታ ትረኽቡ ኢኹም።

እንታይ	አበይ	ከመይ (መዓሰ)	ዋጋ
ርስተይት ገዛ	ወሲድቲ ጉሓፍ (ብ ZAKU-ክሻታት)	ኣብ ወሰን መገዲ (ኣብ ስሙን ሓንጎብ*)	35/60/110 ሊትሮ ክሻታት ይገዛእ
ርስተይት ጀርዲን	ወሲድቲ ጉሓፍ (ቁጠሊያ ኮንተይነር)	ኣብ ወሰን መገዲ (ኣብ ክልተ ስሙን ሓንጎብ*)	ብነጻ
ጥርመሰ	ፍሉይ መእከቢ ቦታ*	ከከም ቀለሙ ተፈላልዩ	ብነጻ
ጥላስቲክ (ፍይ መስተ ጥርመሰ)	ኣብ ዝሸየጦ ቦታ	ጨፍሲቕኩም ኣየሩ ኣውጽእዎ	ብነጻ
ታኒካ	ፍሉይ መእከቢ ቦታ	አጽርይዎ	ብነጻ
ባትሪ	ኣብ ዝሸየጦ ቦታ ወይ ድማ ፍሉይ መእከቢ ቦታ		ብነጻ
ወረቕት	ወሲድቲ ጉሓፍ	ጠሚርኩም ኣብ መገዲ ኣንብርዎ (ዳርጋ ኣብ 2 ወርሒ ሓንጎብ*)	ብነጻ
ባኮ	ወሲድቲ ጉሓፍ	አሲርኩም ኣብ መገዲ ኣንብርዎ (ዳርጋ ኣብ 2 ወርሒ ሓንጎብ*)	ብነጻ
አጭርቕቲ	TEXAID-ኮንተይነር*	ኣብ ከረጺት ላስቲክ ሸኩዕዎ	ብነጻ
አቕሓ ኤሌክትሪክ	ፍሉይ መእከቢ ቦታ*	መሊስኻ ፍይ ምቕባል ግቡእ	ብነጻ
መርዚ	ፍሉይ መእከቢ ቦታ*	ከሳብ 10 ኪሎ/ምብጻሕ	ብነጻ
ዘይቲ	ፍሉይ መእከቢ ቦታ*	ከከም ዓይነቱ ፈላጊኹም!	ብነጻ
ሬሳ እንሰሳ	መእከቢ ሬሳ እንሰሳ	ከሳብ 200 ኪሎ፣ እንተደይኮነ ወሲድቲ	ብነጻ
ሳእኒ	TEXAID-ኮንተይነር*	ብብጽምዲ ጥመርዎ	ብነጻ
መብሪህቲ	ኣብ ዝሸየጦ ቦታ	ኣብ ጉሓፍ ገዛ ኣይተእትዉ!	ብነጻ
አረጊት አቕሓ	ፍሉይ መእከቢ ቦታ*	ኣብ ጉሓፍ ገዛ ኣይተእትዉ!	ፍራን. -50/ንኪሎ
ስትሮፕል	ፍሉይ መእከቢ ቦታ*	ኣብ ጉሓፍ ገዛ ኣይተእትዉ!	ፍራን. 2.-/ንኪሎ
ርስተይት ህንጻ	ፍሉይ መእከቢ ቦታ*	ኣብ ጉሓፍ ገዛ ኣይተእትዉ!	ፍራን. -10/ንኪሎ
መውዓዩ	ፍሉይ መእከቢ ቦታ*	ኣብ ጉሓፍ ገዛ ኣይተእትዉ!	ፍራን. 50.-/ንኪሎ
ርስተይት ዕንጨይቲ	ፍሉይ መእከቢ ቦታ*	ኣይተቃጽሉ!	ፍራን. -25/ንኪሎ
ሞቶር ብሽክሊታ	ፍሉይ መእከቢ ቦታ*	ብዘይ ቢንዚንን ዘይትን	ፍራን. 10.-/ንኪሎ
ጎማ መኪና	ፍሉይ መእከቢ ቦታ*	ዓቕኑ ከሳብ 70 ሲንቲሜትር	ፍራን. 7.-/ንኪሎ ምስ ዓንኬል፣ ብዘይ ዓንኬል ፍራን. 4.-/ንኪሎ

* ንነብሲ ወከፍ ምምሕዳር ዓዲ ዝምልከት ሓበሬታ ምእካብን መእከቢ ቦታን ኣብዚ መርበብ ሓበሬታ ርእዩ www.zaku.ch

ሓበሬታ ብዛዕባ «ርስተይትን ደጊምካ ምጥቃምን» ብጀርመንኛ፡
www.abfall.ch

ሓበሬታ ብዛዕባ «ምምሕዳር ርስተይት ኣብ Uri» ብጀርመንኛ፡
www.zaku.ch

ትፈልጡ'ዶ ኔርኩም፣ ርስተይት ደጊምካ ብምጥቃም ምንጨሪ ሃብቲ ከምዝቐጠብኩ፣ ንጥረ ነገራት ከምብሓድኹ ከም ዝርከብን ፍይ ስራሕ ቦታ ከምዝፍጠርን?

ስራሕ

? ፍቻድ ስራሕ የድልየኒ'ድዩ?

ናይ EU/EFTA ዜግነት ዘለኩም ውልቀሰብ እንተ'ኹንኩም፣ ኣብ ስዊዘርላንድ ንኹሉ ዓይነት ስራሕ ክትሰርሑን ሙያኹም ኸተመሓይኹን ትክእሉ ኢኹም። ተቐባልነት ዲፕሎም ኣገባቡ ዝሓለወ እዩ።

? ከም መጠን ስራሕተኛ እንታይ መሰልን ግቡእን ኣለኒ?

ስራሕተኛታት እዚ ዝቐጽል መሰላት ኣለዎም:

- * መሃያ ከምቲ ዝተሰማዕዎኩም
- * ኣብ ዓመት እንተወሓደ ናይ 4 ሰሙናት ዕረፍቲ
- * ናይ ስራሕ ምስክር ወረቐት
- * ክብርኹም ናይ ምሕላው
- * ካልእ ስምምዕ እንተዘይተገብረ፣ ናይ ሓደ ወርሒ እዋን ፈተና

ስራሕተኛታት እዚ ዝቐጽል ግቡእት ኣለዎም:

- * ኦቲ ዘስርሓኩም ዝህበኩም ትእዛዝ ምኽታል
- * ስራሕኩም ከምቲ ዝተሰማዕዎኩም ግዱስን እሙንን ኬንኩም ምስላጥ

? ኣብ ውዕል ስራሕ እንታይ ሰፊሩ ኣሎ?

ሓበሬታ ብዛዕባ ትሕዝቶ ሓደ ውዕል ስራሕ ኣብቲ ሓበሬታ ብዛዕባ ኩነታት ስራሕ ዝብል ትረኽቡ።

ብመሰረቱ ብመልክዕ ዘረባ ዝግበር ውዕል ስራሕ እውን ሕጋዊ እዩ። እንተኾነ ግን ውዕል ስራሕ ኩሉ ጊዜ ብጽሑፍ እንተሰፈረ እዩ ዝመዓድ።

ኣብ ብዙሓት ጨናፍር ስራሕ ወይ ድማ ዓበይቲ ትካላት፣ መሰላትን ግቡእትን ስራሕተኛታትን ዘስርሑን ኣብቲ ሙሉእ ውዕል ስራሕ (GAV) ዝተሰርዐ እዩ።

ንሓደሓደ ናይ ስራሕ ዓይነታት ሰበሰልጣናት ነቲ ልሙድ ውዕል ስራሕ (NAV) ዝበሃል ይሕንጽጹ እዮም። መብዛሕትኦን እዞን NAV ብካንቶን ዝተሰርዓ እዮን።

እቲ ናትኩም ጨንፈር ስራሕ ከመይ ተሰሪዑ ከም ዘሎ ሓበሬታ ርኽቡ!

? ምግዳፍ ስራሕ ከመይ እዩ ተተኻኺሉ?

ደረት ጊዜ ምግዳፍ ስራሕ ብሓፈሽኡ ኣብ ውዕል ስራሕ፣ ኣብ ናይ ነብሲ ወክፍ ዓይነት ስራሕ ልሙድ ውዕል ስራሕ ወይ ድማ ኣብ ሙሉእ ውዕል ስራሕ ሰፊሩ ኣሎ። ንክልቲኡ ወገን ማዕረ ዝኾነ ደረት ጊዜ እዩ ዘሎ።

ነዚ ዘተኻኸል ኣብቲ ውዕል ዘየለ ኣንተኸይኑ ቦቲ ግቡእ ሕጊ (OR) ይተኻኸል።

- * ኣብ እዋን ፈተና፣ ሸውዓተ ናይ ስራሕ መዓልታት
- * ኣብታ ናይ መጀመርታ ዓመት ስራሕ፣ ሓደ ወርሒ ካብታ መዓለታ ወርሒ ጀሚሩ
- * ካብ ካልኤይቲ ክሳብ ታሽዓይቲ ዓመት ስራሕ፣ ክልተ ኣዋርሕ ካብታ መዓለታ ወርሒ ጀሚሩ
- * ካብ ዓስረይቲ ዓመት ስራሕ ጀሚሩ፣ ሰለስተ ኣዋርሕ ካብታ መዓለታ ወርሒ ጀሚሩ

ሓበሬታ ብዛዕባ ሕጊ ስራሕ፣ ሙሉእ ውዕል ስራሕ፣ ልሙድ ውዕል ስራሕን ካልኣት ንቅርጫፍ ስራሕ ዝምልከታ ኣርእሱታት፡ www.seco.admin.ch > Arbeitsrecht

ሓበሬታ ብዛዕባ ኩነታት ስራሕ፡ www.ur.ch > «Arbeitsbedingungen»

ስራሕ

ካብ ምስጻግ ስራሕ መዓስ እየ ዉሕስነት ዘለኒ?

ስራሕተኛታት ኣብ ከምዘን ዝቐጽላ ኩነታት ዘለዉ እንተኾይኖም፡ ዘስርሑ ክሰጉምዎ ኣይክእሉን እዮም፡ ሕማም ወይ ሓደጋ፣ ጥንሲ ወይ ሕርሲ፣ ኣብ ሓደ ናይ ብጫድራል መንግስቲ ወገን ዝካየድ ሓገዝ ወጻኢ ዓዲ ንዝሳታፍ፣ ብውሑዱ ዓሰርተ ሓደ መዓልታት ዝወስድ ግቡእ ኣገልግሎት ዉትህድርና፣ ምክልኻል ህዝብን ቀይሕ መስቀልን።

ማእከላይ እዋን ስራሕ ከመይ እዩ?

ማእከላይ እዋን ስራሕ ኣብ ስዊዘርላንድ 42 ሰዓት ኣብ ሰሙን እዩ። እቲ ብዝሒ እዋን ስራሕ ቡዩም ዘስርሑ፣ ቡቲ ዕማም ስራሕን ቡቲ ቅርጫፍ ስራሕን እዩ ዝውሰን። ብዝሒ እዋን ስራሕ ኣብቲ ውዑል ስራሕ ይሰፍር እዩ።

ንስራሕተኛታት ፋብሪካ፣ ስራሕተኛታት ቤት ጽሕፈት፣ ሰብ ሙያ ቴክኒክን ካልኦት ኣብ ሸቐጣት ዝሰርሑን ከምኡውን ኣብ ዓበይቲ ድኳውንትን ብቱን ናውትን ዝሸየጦን ንዝሰርሑ ሰሙናዊ እዋን ስራሕ እንተብዝሒ ኣብ ሰሙን 45 ሰዓታት እዩ። ንኹሎም ኻልኦት ስራሕተኛታት እዋን ስራሕ እተብዝሒ 50 ሰዓታት ኣብ ሰሙን እዩ።

መሃያይ ከመይ እዩ ዝጽብጸብ?

እቲ መሃያ ኣብ ጸብጻብ መሃያ ተዘርዚሩ ይጸሓፍ እዩ። ኣብቲ ጸብጻብ ብቐላላ መሃያን ጽሑይ መሃያን ተወሳኺን ዝተቐርጸን ኩሉ ተጸብጺቡ ይጥቀስ እዩ። ናይ መሃያ ተወሳኺ ንምሳሌ ኣበል ቆልዑ ክኸውን ይኸእል እዩ። ዝቐረጽ ከኣ ንናይ እርጋን ወይ ዉርሻ ኢንፎርገስ (AHV)፣ ኢንፎርገስ ምስካል (IV)፣ ኢንፎርገስ ስራሕ ኣልቦታት (EO)፣ ኢንፎርገስ ስራሕ ኣልቦነት (ALV)፣ ካብ ስራሕ ወጻኢ ሓደጋ (NBU) ካሳ ጥሮታን (PK) እዩ። ካብቲ መሃያ እቲ መሰረታዊ ግብሪ ወይ ድማ ዓመታዊ ግብሪ ይቐረጽ!

ኣብ ስዊዘርላንድ፣ እቲ ግቡእ ዝኾነ ኢንፎርገስ ጥዕና ናይ እቲ ካብ መሃያ ዝቐረጽ ክፍሊ ኣይኮነን። ኣብቲ «ጥዕና» ርእዩ።

ስራሕ ኣልቦ እንተኾነኩ እንታይ ክገብር ይኸእል?

ኣብቲ ናይ ከባቢ ኹም ማእከል ኣራኸብቲ ስራሕ (RAV) ተመዝገቡ። ኣብኡ ደገፍ ትረኽቡ ኢኹም።

ከምኡ ድማ ቀልጢፍኩም ሓዲሽ ስራሕ ምድላይ ጀምሩ። ስራሕ ትደልዩ ከም ዘለኹም ዘረጋግጹ ሰነዳት ኣቐምጡ። ንስራሕ ኣልቦ ዝወሃብ ገንዘብ ምእንቲ ክትረኽቡ፣ ተገዲሱኩም ሓዲሽ ስራሕ ትደልዩ ከም ዘለኹም ብኸምኡ ኸኣ ሓገዝ ንምርካብ ቅድመኩነት ተማልኡ ከም ዝኾነኩም ከተረጋግጹ ኣለኩም።

ተወሳኺ ሓበሬታ ኣብዚ ትረኽቡ RAV Uri.

RAV ናይ ከባቢ

ማእከል ኣራኸብቲ ስራሕ Uri

RAV Regionales

Arbeitsvermittlungszentrum Uri

Klausenstrasse 4, 6460 Altdorf

Telefon: 041 875 24 39, E-Mail: arbeit.migration@ur.ch

www.treffpunkt-arbeit.ch

ቤት ጽሕፈት ስራሕን ሰደተኛታትን

Amt für Arbeit und Migration

Klausenstrasse 4

6460 Altdorf

Telefon: 041 875 24 18

E-Mail: arbeit.migration@ur.ch

www.ur.ch/arbeit

ማሕበር ስራሕተኛታት ቤት ጽሕፈት

Gewerkschaftsbund

Sekretariat, Reto Röthlin

Sonneggstrasse 1

6463 Bürglen

Telefon: 041 870 13 16

E-Mail: reto.roethlin@bluewin.ch

Schweizer Gewerkschaftsbund: www.sgb.ch

ትፈልጡ'ዶ ኔርኩም፣ ጸሊም ስራሕ ነቲ ሓለዎ ስራሕተኛታት ከም ዝውጽዕ?

ግብሪ

አብ ስዊዘርላንድ ንኸም እኒ ትሕተ ቅርጺ፣ ትራፊክ፣ ወተሃደራት፣ ፖሊስ፣ ትምህርቲ፣ ጥዕና፣ ማሕበራዊ ሰላም፣ ባህልን ስፖርትን ዝኣመሰሉ ኣገልግሎታት ዝኸፈልዎ ሞጋታት ሙብዛሕትኡ ቦቲ ካብ ናይ እቶትን ንብረትን ግብሪ፣ ናይ ውልቀሰብ ግብሪ፣ ግብሪ ትካላትን ግብሪ ተወሳኺ ሞጋን እዩ ዝኸፈን።

አብ ስዊዘርላንድ ናይ እቶት ግብሪ ንፌደራል መንግስትን (ግብሪ ፌደሬሽን) ከምኡውን ንካንቶንን ንምምሕዳር ዓድታትን (ናይ ካንቶንን ምምሕዳር ዓድን ግብሪ) ይኸፈል እዩ።

እዞን 26 ካንቶናት ነብሲ ወከፈን ነናተን ሕጊ ግብሪ ኣለዎን ከምኡ ድማ ካብቲ እቶትን ንብረትን ዝወስድኦ መጠን ግብሪ ዝተፈላለየ እዩ። በዚ ምክንያት ድማ አብ ስዊዘርላንድ ዘሎ መጠን ግብሪ ከከም ካንቶንን ምምሕዳር ዓድን ዝተፈላለየ እዩ።

መንበሪኦም አብ ስዊዘርላንድ ንዝኾኑ ወጻእተኛ ሰራሕተኛታት ዝኸፍልዎ ተነካይ ግብሪ

ኩሎም መንበሪ ፍቓድ C ዘይብሎም ወጻእተኛታት፣ ነተን ዝኸፍልዎን ግብሪታት ብቐጥታ ከም ተነካይ ግብሪ ኾይነን ተቐሪጹን እየን ዝኸፈሉ። ዘስርሕዎም ነቲ ዕዳ ግብሪ ካብ መሃይኦም ቆሪጾም ንኸኸፍሉ ይግደዱ እዮም (ግብሪ ካብ ምንጫ)። ተነካይ ግብሪ ንግብሪ ካንቶንን ምምሕዳር ዓድን፣ ቀጥታዊ ግብሪ ፌደሬሽን ከምኡውን ዝግባእ እንተ ኾይኑ ግብሪ ቤተክርስቲያን የጠቓልል እዩ።

ዝርዝር ሞጋ ቐረጽ ከምዚ ዝኸፍል 2ሩ እዩ ዝፈላለ:

- ዝርዝር ሞጋ A ግብ-እ ግብሪ ዘማልእ ባይኑ ንዝነብርን
- ዝርዝር ሞጋ B ንግብ-እ ግብሪ ዘማልኡ ሰብ ሓዳር (ሓደ ፕራሕ እቶት ዘለዎ)፤ እቲ ዝርዝር ሞጋ ብብዝሒ ቆልዑ እዩ ዝውሰን («ብዘይ ቆልዓ»፣ «ምስ 1 ቆልዓ»፣ «ምስ 2 ቆልዓ» ወ.ዘ.ተ.)
- ዝርዝር ሞጋ C ንግብ-እ ግብሪ ዘማልኡ ሰብ ሓዳር (ክልቲኦም እቶት ዘለዎም)፣ እቲ ዝርዝር ሞጋ ብብዝሒ ቆልዑ እዩ ዝውሰን («ብዘይ ቆልዓ»፣ «ምስ 1 ቆልዓ»፣ «ምስ 2 ቆልዓ» ወ.ዘ.ተ.)
- ዝርዝር ሞጋ D ካብ ካልኣይ ስራሕ ዝኣቱ እቶት፣ ፍሉይ ዝርዝር ሞጋ

ካብ 120'000 ፍራንክን ንላዕሊ ንዘሎ መሃያ ወግዳዊ ዝኾነ ዝኸፍል ምጽብጻብ ኣሎ። (ዝህ ዝኸፍል ዘሎ ዝርዝር ርእዮ)

ወግዳዊ ዝኾነ ግብሪ ንኸኸፍሉ ዝሕተቱ ናይ መቐመጢ ፍቓድ C ዘለዎም ወይ ድማ ቅድሚ ግብሪ እቶቶም ካብ 120'000 ፍራንክን ንላዕሊ ዝኾነ።

መንበሪኦም አብ ስዊዘርላንድ ዝኾኑ ውልቀሰባት፣ ብዝሒ እቶቶም ብዘየገድስ ኣብ ሓቂ ዝተመሰረተ ሙሉእ እቶቶም (ናይ መሃያ ወረቐት ምስክር፣ ናይ ንብረት እቶቶም ወ.ዘ.ተ.) ከምኡውን ምስ እቲ ስርሓም ዝተተሓሓዘ ዘውጽእዎ ወጻኢ ብወግዳ ኸፍልጡ ኣለዎም። ዝምላእ ናይ ግብሪ መግለጺ ኣብ እቲ ምምሕዳር ዓዲ መንበሪ ዝርከብ ቤት ጽሕፈት ግብሪ ክቐርብ ኣለዎ።

ቤት ጽሕፈት ግብሪ ነቲ ናይ ግብሪ ረጃፊ (እቶትን ንብረትን) ኣብ ዓዓመቱ ይምድብ። ናይ ውልቀሰብ ግብሪ ኣብቲ መንበሪ ዓዲ ኣብ ዓመት ሓደ ጊዜ ክኸፈል ኣለዎ።

ንኣርእስቲ ግብሪ ዝምልከት ሓበሬታ:
www.ur.ch/steuern

ትፈልጡ'ዶ ኔርኩም፣ ስዊዘርላንድ - እቶም አብ ስዊዘርላንድ ዝነበሩ ወጻእተኛታት ዕጽፊ ግብሪ ምክፋል ምእንቲ ከዩጋጥሞም - ምስ ብዙሓት ዓድታት ሓባራዊ ዝኾነ ናይ ግብሪ ስምምዕ ከምዝኣተወት?

ማሕበራዊ ውሕስነት

? እዚ «ማሕበራዊ ውሕስነት» ዝብል ቃል እንታይ እዩ ትርጉሙ?

ኣብቲ መዋቕር ስርዓት ማሕበራዊ ውሕስነት፣ እተን ዝተፈላለያ ኢንፎርሜሽን ማሕበራዊ ውሕስነት ኣገዳሲ ዝኾነ ተራ እየን ዘበርክታ። እዚ እተን ምስ እቲ ዕላዊ ሓገዝ ሶሺያል ብሓባር ኮይነን፣ ንህዝቢ ናብቲ (ቁጠባዊ) ጸገም ንኸይወድቕ የናግፋን ይግደሳን እየን።

«ማሕበራዊ ውሕስነት» ነዘን በዘን ዝሰዕባ ዝኸተል ሳዕቢናት ይሸፍና እየን።

- ክንክን ሕክምና ኣብ እዋን ሕማምን ሓደጋን
- ብምኽንያታት ሕማም፣ ሓደጋን ኣደነትን እቶት ክተርፍ ከሎ
- እርጋን፣ ሞትን ምስክሳልን
- ስራሕ ኣልባነት
- ጸር ቤተሰብ

ናይ ሰለስተ ዓንዲ መሰረት

ፌደራላዊ ሕገ መንግስቲ፣ ነቲ ፌደራል መንግስቲ ብቑዕ ዝኾነ ናይ እርጋን፣ ውርሻን- ኣካለ ሰንክልናን ማሕበራዊ ሓለዎ ዘረጋግጽ ስጉምቲ ንኸወስድ የገድዶ እዩ። እዚ ኣብ ሰለስተ ዓንዲ ዝተሞርከሰ እዩ።

እቲ 1-ይ ዓንዲ ንናይ እርጋንን- ውርሻን ኢንፎርሜሽን (AHV)፣ ንኢንፎርሜሽን ኣካለ ሰንክላን (IV) ከምኡውን ንተወሳኺ ዝኸፈል (EL) እዩ ዝምልከት። እዚ ኢንፎርሜሽን ንመነባብሪ ኣረገውቲ፣ ወረሰትን ኣካለ ሰንክላንን ከምዝረጋግጽ ይገብር። እቲ ተወሳኺ ዝኸፈል EL ዝግብእ፣ እቲ ዘለዎ እቶት (ጥርታ፣ መሃያ) ከምኡውን እቲ ዘለዎ ንብረት ንመነባብሮኡ ዘይኣክል እንተኾይኑ እዩ።

እቲ 2-ይ ዓንዲ ናይ ሰራሕተኛታት ማሕበራዊ ሓለዎ ክኸውን ከሎ ኣገልግሎቱ ነቶም ጥርታ ንዝወጹን ከምኡውን ናይ ኣካል ሰንክልና ንዘጋጥሞምን እዩ። እዚ ዝኸፈል፣ ነቲ ክሳብ እዚ እዋን ዝተለምደ ደረጃ ናብራ ከም ዘለዎ ንኸቐጽል ከረጋግጽ ተባሂሉ እዩ።

እቲ 3-ይ ዓንዲ ዝምልከት ነቲ ብውልቁ ዝግበር ሓለዎ ዝምልከት ክኸውን ከሎ፣ ብድልዎትካ እዩ። እዚ 3-ይ ዓንዲ ነቶም ናይ ብሕቲ ስራሕ ዘካይዱ ከም እቲ 2-ይ ዓንዲ ከገልግሎም ይኸእል እዩ።

ናይ ማሕበራዊ ኢንፎርሜሽን ማእከል Uri

Sozialversicherungsstelle Uri

Dätwylerstrasse 11, 6460 Altdorf

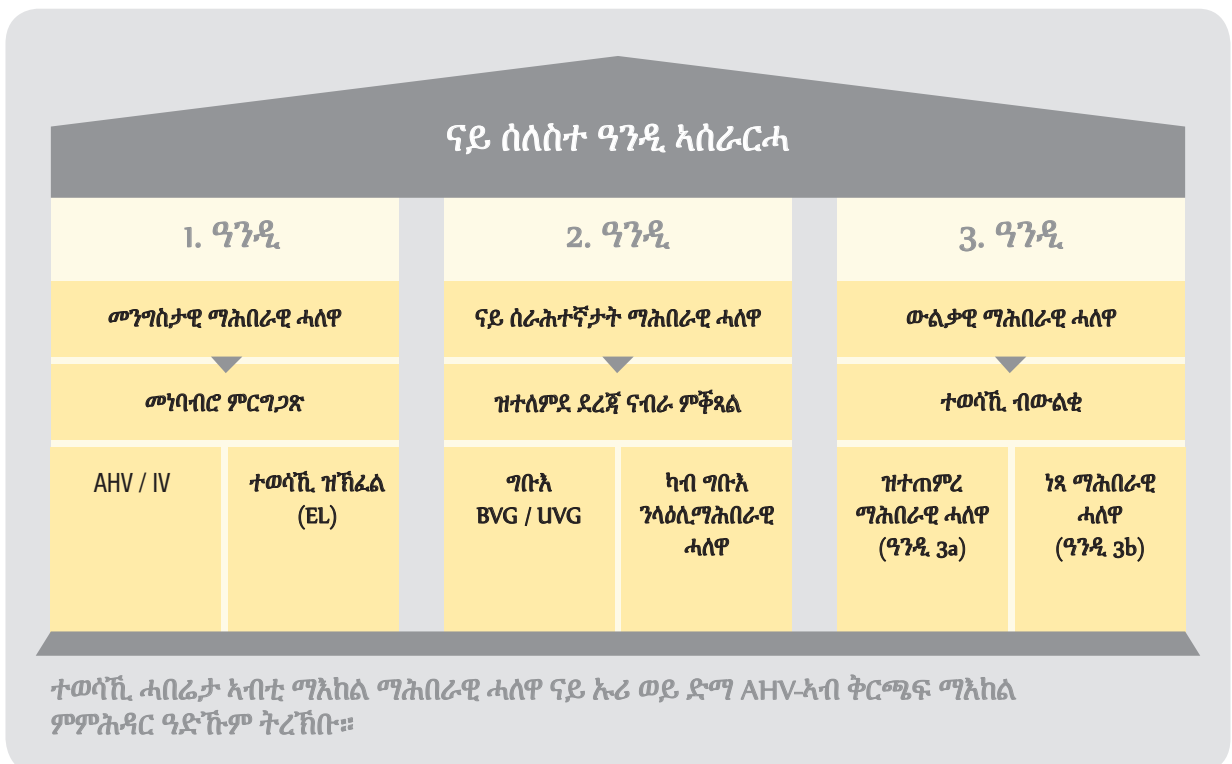
Telefon: 041 874 50 20

E-Mail: info@svsuri.ch

www.sozialversicherungsstelleuri.ch

ሓበሬታ ብዛዕባ AHV/IV:

www.ahv-iv.info

ማሕበራዊ ውሕስነት

ናይ ሓደጋ ኢንሹራንስ

አብ ስዊዘርላንድ ዝሰርሑ ኩሎም ሰራሕተኛታት ካብታ 1-ይቲ መዓልቲ ስርሑም ጀግሮም ናይ ሓደጋን ናይ ሞያ ሕግምን ኢንሹራንስ ኣለዎም። አብ ሰሙን ካብ 8 ሰዓታት ንላዕሊ ትሰርሑ እንተኹን ካብ ስራሕኩም ወጻኢ ንዘጋጥሙኩም ሓደጋውን ኢንሹራንስ ኣለኩም።

አብ ገዛ ዝሰርሑ፣ ናይ ገዛ ስራሕ ዝሕግዙን ኣብ ገዛ ሰብ ስራሕ ጽርዖት ዝሰርሑን እውን ብቲ ዘሰርሑም ሰብ ኢንሹራንስ ክምዝገቡ ኣለዎም።

ስራሕ ኣልቦ ዝኾኑ ሰባት ብመሰረቱ ግቡእ ኢንሹራንስ ኣለዎም።

አብ ብሕታዊ ትካል ቤተሰብ ዝሰርሑ ኣባላት ስድራቤት፣ ብድልዮቶም ናይ ስራሕ ሓደጋ ኢንሹራንስ ኣባላት ክኾኑ ይኸእሉ እዮም።

ኢንሹራንስ ዘይብሎም ሰባት ኣንስቲ ሓዳር፣ ሰብኡት ሓዳር፣ ቆልዑ፣ ተመሃሮ ዩኒቨርሲቲን ጥሮተኛታትን እዮም። እዞም ዝተጠቐሱ ኣብ ሓደ ናይ ጥዕና ኢንሹራንስ ንሓደጋ ኢንሹራንስ ክኣትዉ ኣለዎም።

ኣደነት

ቅድሚ ምውላድን ኣብተን 9 ኣዋርሕ ናይ AHV ኢንሹራንስ ዘለዎን፣ ኣብዚ እዋን ከኣ ብዉሑዱ 5 ኣዋርሕ ዝሰርሑን ኣብ እዋን ሕርሲ ከኣ ስራሕ ከም ዘለዎን ዝቐጸራ ኣንስቲ፣ ካብቲ ናይ ኣደነት ኢንሹራንስ ኣቶት ይረኽባ እዮን። እዚ እቶት ብመሰረቱ ን 14 ሰሙናት እዮን ዝረኽባ።

ንስድራ ተወሳኺ መሃያ

እዚ ንስድራ ዝወሃብ ተወሳኺ መሃያ፣ ወላዲ ንመዕቢዩ ቆልዑ ዘውጽእዎ ወጻኢታት ብኸፈል ንምድጋፍ ተባሂሉ ዝወሃብ እዩ። ኣብኡ ናይ ቆልዑን ናይ ትምህርትን ተወሳኺ ከምኡውን ኣብ ሓደሓደ ካንቶናት ዘሎ ናይ ልደትን መግዚትነትን ተወሳኺ እዩ።

ኣብ ካንቶን Uri ዝወሃብ መጠን ናይ ቆልዑ ተወሳኺ ኣብ ወርሒ ንሓደ ቆልዑ 200 ፍራንክን እዩ። እዚ ዝኸፈል ካብ እቲ ቆልዑ ዝተወልደላ ወርሒ ጀግሩ ክሳብ እቲ ቆልዑ መበል 16 ዓመት ዝመልኣላ መወዳእታ ወርሒ እዩ።

ናይ ትምህርቲ ተወሳኺ መጠን ኣብ ወርሒ ንሓደ ቆልዑ 250 ፍራንክን እዩ። እዚ ዝኸፈል እቲ ቆልዑ ካብ እታ መበል 16 ዓመት ዝመልኣላ መወዳእታ ወርሒ ጀግሩ ክሳብ እቲ ቆልዑ ትምህርቲ ዝውድኣላ ዕለት እዩ። እንተብዘሓ ግን እቲ ቆልዑ 25 ዓመት ክሳብ ዝመልእ እዩ።

ንናይ ስድራ ተወሳኺ ዝኸፈል ከከም ኣብቲ ስራሕ ዘለዎ ዓዲ ዘሎ መምርሒ እዩ ዝወሰነ። ምምዝጋብን ምኽፋልን ብቲ ዘስርሕ እዩ ዝፍጸም።

ናይ ከባቢ ማሕበራዊ ኣገልግሎት:

Sozialdienst Uri Nord (Altdorf, Attinghausen, Bauen, Flüelen, Isenthal, Seedorf, Seelisberg, Sisikon)
Telefon: 041 874 12 28

Sozialdienst Uri Ost (Bürglen, Schattdorf, Spiringen)
Telefon: 041 874 04 66

Sozialdienst Urner Oberland
(Andermatt, Erstfeld, Göschenen, Gurtellen, Hospental, Realp, Silenen, Wassen)
Telefon: 041 882 01 41

Sozialdienst Unterschächen
Telefon: 041 879 11 66

ስራሕ ኣልቦነት
ኣብቲ ምዕራፍ «ስራሕ»ርኤ

ናይ ጥዕና ካሳ
ኣብቲ ምዕራፍ «ጥዕና»ርኤ

ማሕበራዊ ቤት ጽሕፈት
Amt für Soziales
Klausenstrasse 4, 6460 Altdorf
Telefon: 041 875 21 52
E-Mail: sozialamt@ur.ch, www.ur.ch/gsud

? **ንመነባብርይ ባዕላይ ከረጋግጽ እንተዘይከኣልኩ እንታይ ይግበር?**
ንኸምዚ ዓይነት ጉዳያት ማሕበራዊ ረድኤት ኣሎ። እዚ ረድኤት መነባብር ከረጋግጽ ክኸውን ከሎ፣ ዉልቀሰባት ይኹን ጉጅለ ዉልቀሰባት ኣብቲ ማሕበራዊ ናብራ ምንጻግ ከደጋጥሞም ከምኡውን ኣብቲ ማሕበረሰብ ተኸፊልቲ ንኸኾኑን ተባሂሉ ዝወሃብ ረድኤት እዩ። ኣብ ጎኒ እቲ ቁሳዊ ረድኤት (ቁጠባዊ ደገፍን ካልእ ዋጋ ንዝዘብ ዘለዎ ኣገልግሎትን) ንውልቀሰብ ዝግበር ሓገዝ ሓደ ኣድላዩ ዝኾነ ናይ እዚ ማሕበራዊ ረድኤት ኣካል እዩ። ንኸምዚ ዓይነት ጉዳያት ኣብቲ ናይ ምምሕዳር ዓድኹም ዘሎ ናይ ማሕበራዊ ኣገልግሎት ኣመልክቱ።

ትፈልጡ፣ ድርኩም፣ እቲ ብብዝሒ ዝተዘርገሑ ናይ ማሕበራዊ ኢንሹራንስ ነቶም ኣብዚ ዝነበሩን ንቤተሰብምን ካብቲ ኪጋጥም ዝኸእል ጸገም ከምዝከላኸል?

ጥዕና

? ናይ ጥዕናን ሓደጋን ኢንፎርገሳት ከላቲዶ ኣለኒ?

ናይ ጥዕናን ከንክንን ኢንፎርገሳት ኣባልነት ኣብ ስዊዘርላንድ ግብ-እ እዩ። ናይ ጥዕና ኢንፎርገሳት ንዓኹም ኣባል መሰረታዊ ኢንፎርገሳት ንክትኮኑ ክምዝግባ ይግደዳ እየን። ተወሳኺ ኢንፎርገሳት ምእታው ብፍቶትካ እዩ። ከንድምንታይ ንተወሳኺ ኢንፎርገሳት ከም ትኸፍሉን ከሳብ ከንደይ ዝበጽሖ ኣገልግሎታት ካብዚ ተወሳኺ ኢንፎርገሳት ከም ትደልዩን፣ ክትመርጹ ትክእሉ ኢኹም። እዚ ግን ዝያዳ ጥራሕ እዩ።

እቲ መሰረታዊ ኢንፎርገሳት ነዘን ዝቐጽላ ኣገልግሎታት ይኸፍል።

- ኢንፎርገሳት ጥዕና ብመሰረቱ ነተን ዋጋታት ብሓቓይም ንዝግበራ ኩለን ኣገልግሎት ሕክምና ይኸፍን እዩ። ከምኡ እንተዘይኮይኑ ቅድሚ እቲ ሕክምና ምግባሩ ክትሕበሩ ኣለኩም።
- መሰረታዊ ኢንፎርገሳት ነቲ ኣብ ሓደ ሓፊሻዊ ሆስፒታል ካንቶን Uri ከምኡውን ኣብ 16 ካልኣት ኣብ ሊስታ ዝጥቀሳ ሆስፒታላት ንዝግበር ሕክምናን ነቲ ናይ ሆስፒታል መደቀሰን ይኸፍን እዩ። ተወሳኺ ንዝግበር ሕክምናን ነቲ ኣብ ዉልቃዊ ወይ ፍርቂ ዉልቃዊ ክፍሊታት ንምድቃስ ዝኸፈል ዋጋታት ባዕልኹም ትኸፍንዎ ወይ ድማ ዘለኩም እንተኾይኑ ቦቲ ተወሳኺ ኢንፎርገሳት ይኸፈን።
- መሰረታዊ ኢንፎርገሳት ንኹሉ ዋጋታት ናይ እተን ብሓቓይም ዝተኣዘዘ ገንዘብ ዝኸፈለን ኣፋውስ ይኸፍን እዩ።
- መሰረታዊ ኢንፎርገሳት ንዋጋታት ዝተፈላለዩ ከንክን ጥዕና (ምክልኻል) ዘገልግላ ስጉምቲታት ይኸፍን እዩ፣ ከም እኒ ክታቦት፣ 8 ምርምራ ንቐድመ ትምህርቲ ንዘለዉ ቆልዑ፣ ኣብ 3 ዓመት ሓንሳብ ምርመራ ሕክምና ማሕጸን ከምኡውን ኣብ 2 ዓመት ሓንሳብ ዕድምኤን ካብ 50 ዓመት ንላዕሊ ንዝኾና ኣንስቲ ዝግበር ምርመራ ምንሽሮ ጡብ ወይ ድማ እዚ ሓደጋ ንዝፍርሖን ኣብ ዓመት ሓንሳብ።

? ንኢንፎርገሳት ዝኸፈል መሕሰሪ መዓስ እየ ዝረከብ?

እቶቶም ትሑት ዝኾነ ኣብ ስዊዘርላንድ ዝነብሩ ኢንፎርገሳት ዘለዎም ውልቀሰባት፣ ንኢንፎርገሳት ዝኸፈልዎ ዋጋ ክሓስረሎም መሰል ኣለዎም። ወሳኒነት ዘለዎ እቲ ግብሪ ዝኸፈሎ እቶቶም እዩ። ቅድመ ኹነት ናይ እቲ ዝሓስረሎም መጠን ከንደይ ከም ዝኾነን ኣገባብን ከከም ካንቶኑ ዝተፈላለየ እዩ። ብመሰረቱ እቲ መሰል ዝሓሰረ ናይ ኢንፎርገሳት ዋጋ ምክፋል ብኡ ንብኡ እዩ ዝጽብጽብ። ተነካይ ግብሪ ዝኸፍሉ ውልቀሰባት መመልከቲ ፎርሙላ ክመልኡ ኣለዎም። እሱ ኣብ ዝቐጽል መርቡብ ሓበሬታ ይርከብ

www.ur.ch/praemienverbilligung ፣ ብቐጥታ ኣብ ቤት ጽሕፈት ጥዕና ወይ ድማ ኣብ ምምሕዳር መንበሪ ዓድኹም።

? ኣብይ እየ ዝሕከም?

ኣብ ስዊዘርላንድ ከከም እቲ ዝመረጽኩም ዓይነታት ኢንፎርገሳትን ውዕልን፣ ሓኪም ናይ ምምራጽ መሰል ከህልወኩም ወይ ድማ ከይህልወኩምን ይኸእል እዩ። ኣድራሻታት ሓቓይም ኣብ መጽሓፍ ተሌፎን ናይ ከባቢኹም ትረኽቡ ወይ ድማ ኣብዚ ዝቐጽል መርቡብ ሓበሬታ ትረኽቡ www.ur.ch > ኣርእስቲ «ኣገልግሎት ጥዕና»

? ናይ ሓኪም ስኒ ዋጋታትኹ ኢንፎርገሳት ኣለዎ ድዩ?

ኣይፋልን፣ ናይ ሓኪም ስኒ ዋጋታት ምስቲ መሰረታዊ ኢንፎርገሳት ኣይጽንበርን እዩ። ንዕኡ ግን ተወሳኺ ኢንፎርገሳት ክትኣትዉ ትክእሉ ኢኹም።

? ምርመራ ጥዕናን ሓኪም ስኒን ቤት ትምህርቲ ደቀይ እኸፍልድዩ?

ኣብቲ እዋን ግብ-እ ትምህርቲ፣ ኣብ ቤት ትምህርቲ እዋኑ ፍሉጥ ዝኾነን ቀጻሊን፣ ናይ ቤት ትምህርቲ ምርመራ ጥዕና ምርመራ ጥዕና ኣስናንን ይዳሎ እዩ። እዘን ምርመራታት ካብ ምክፋል ነጻ እየን።

? ካብቲ ኣብ ገዛይ ዘሎ ማይ ቡምባ ከሰቲ እኸእልድዩ?

እወ፣ ኣብ ስዊዘርላንድ ዘሎ ማይ ጽፋይ እዩ ኣብ ልዕሊኡ ድማ ብነጻ እዩ። ማይ እቲ ዝበለጸን ዝጠዓየን መርወዪ ጽምኢ እዩ።

ሓበሬታ ብዛዕባ መሕሰሪ ኢንፎርገሳት:
Amt für Gesundheit, Klausenstrasse 4, 6460 Altdorf
Telefon: 041 875 22 42, E-Mail: praemienverbilligung@ur.ch
www.ur.ch/praemienverbilligung

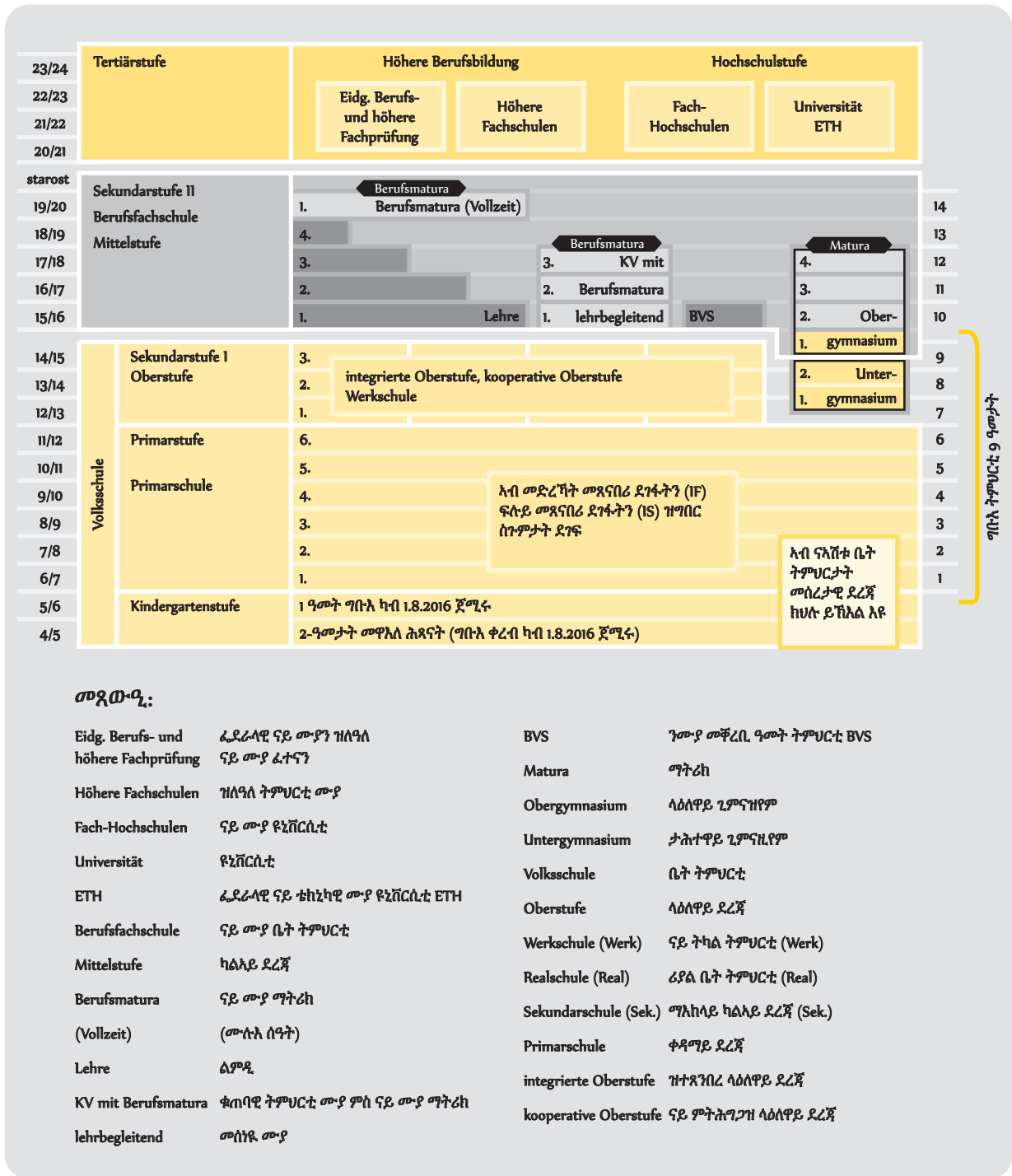
ሓበሬታ ብዛዕባ ቀረባትን ዋጋታትን ዝተፈላለዩ ናይ ጥዕና ኢንፎርገሳት:
www.bag.admin.ch

«ምክሪ ጥዕና» (ምክሪ ጥዕና)
(ሓበሬታት ብዝተፈላለዩ ቋንቋታት)
www.migesplus.ch > Publikationen

ካብ ሕማም ምክልኻልን ንጥዕና ምምሕዳራን:
www.gesundheitsfoerderung-uri.ch

ንጥዕናኻን ንጥዕና ቤተሰብኻን ተገዲስካ ምክንኻን፣ ካብ ኩሉ ኻልእ እቲ ዝበለጸ ዉሕስነት እዩ ከምኡውን ንመቐረት ህይወት ኩብ ዮብል እዩ!

ቤት ትምህርትን ስልጠናን

ኮርሳት ቋንቋን ባህልን መበቆል ዓዲ (HSK):
www.ur.ch > «HSK»

? ኣብ ካንቶን Uri ዘሎ ናይ ትምህርቲ ስርዓት ከመይ ይመስል?

ኣብ ስዊዘርላንድ ነቲ ጉዳይ ትምህርቲ (Volksschule) እቲ ካንቶን እዩ ዘተኻኸል እቲ ፌዴራል መንግስቲ ድማ ነቲ ናይ ካልኣይ ደረጃን (Sekundarstufe II) ሳልሳይ ደረጃን (ዩኒቨርሲታት)።

ቤት ትምህርትን ስልጠናን

ግብአ ትምህርቱ ኣብ ስዊዘርላንድ ከመይ እዩ?

ኣብ ስዊዘርላንድ ምስታፍ ቤት ትምህርቲ (ካብ 1. ክሳብ 9. ክፍሊ) ንኹሉ ግብአ እዩ። ኣብ ካንቶን Uri ተሳትፎ መዋእለ ሕጻናት ብድልዎትካ እዩ፤ እንተኾነ ግን ዝመዓድ እዩ።

ናይ መንግስቲ ቤት ትምህርቲ ብሃይማኖት ኣይጽለውን እዩ። ሃይማኖታዊ ዝኾነ ኣተሳባብያ ጉዳይ ወላዲ እዩ።

መበቆል ዓዲም ካልእ ዝኾነ ቆልዑ ናይ መበቆል ዓዲም ቋንቋን ባህልን ኮርሳት (HSK-ኮርሳ) ክሳተፉ ይኸእሉ ኢዮም። ከምዚ ዓይነት ኮርሳት መብዛሕትኡ እዋናት ካብ ካንቶን Uri ወጻኢ ከምኡውን ካብ እዋናት ዕለባዊ ትምህርቲ ወጻኢ እዩን ዝካየዱ። ኣብቲ ትኑብርዎ ዓዲ ንዘላ ቤት ትምህርቲ ኬድኩም ብዛዕባ ኣድራሻታት ሕተቱ።

ቆልዓይ ኣብ ቤት ትምህርቲ ጀርመንኛ ከመሪ ከሎ ብኸመይ እዩ ዝሕገዝ?

ሓደሽቲ ናብዚ ዝቐየሩ ቆልዑ ከም ግብአ ኣብተን ናይ መጀመርታን ካልኤይትን ዓመት ጥሉቕን ቅልጡፍን ዝኾነ ትምህርቲ ይረኽቡ እዮም። እዚ ትምህርቲ ኣብቲ እዋን ትምህርቲ እዩ ዝወሃብ።

ቆልዓይ ጸገምን ሽግርን ኣብ ቤት ትምህርቲ ኣንተሃለዎ ኣበይ እዩ ዝነግር?

ብቐዳምነት ከተፍልጥዎ ዘለኩም ኩሉ ጊዜ ነቲ ሓላፊ ክፍሉ ዝኾነ መምህር እዩ። ኣድላዩ እንተኾይኑ እቲ መምህር ናብ እቲ ዝምልከቶ ኣካል የሕልፈኩም።

ኮርሳት ቋንቋን ባህልን መበቆል ዓዲ (HSK): www.ur.ch > «HSK»

ደቆም ነቲ ግብአ ትምህርቲ ክመሃሩ ኸለዉ ካብ ወላዲ ዝመሃሩ እንታይ ትጽቢት ኣሎ?

ወላዲ ከማልእዎ ዘለዎም ግብአት:

- * ቆልዓኹም ነቲ ግብአ ትምህርቲ ንኸማልእ ትነግርዎ
- * ምስ ቤት ትምህርቲ ምትሕብባር
- * ምስክር ወረቐት ቆልዓኹም ምርኣይን ምፍራምን
- * መምሃራን ንሚዛናዊ ምምያጥ ክዕድሙኹም ከለዉ ነቲ ዕድመ ምኽባር
- * ንእዋናት ዕረፍቲ ኣቐዲምኩም ፍቓድ ምውሳድ፣ ብምኽንያት ሕክምና ከቡክር ከሎ ኣቐዲምኩም ምንጋርን ነቲ ዘብኩረሉ ምኽንያት ከኣ ምግላጽን።

ናይ ትምህርቲ ማሕበራት ሓበሬታ: www.bildungsportal-uri.ch > [Gemeindeschulen](http://www.gemeindeschulen.ch)

ከም መጠን ወልዲ እንታይ መሰል ኣለኩም?

ወላዲ ዘለዎም መሰላት:

- * ናይ ወልዲ መሰልን ግብአን ምእንቲ ንኸተማልኡ ኣድላዩ ዝኾነ ሓበሬታ ክትረኽቡ
- * ናይ ቆልዓኹም ትምህርታዊ ምዕባለ ከምኡውን ኣብ ስራሕ ይኹን ማሕበራዊ ጠባያቱ ክትሕበሩ
- * ነጥቢ ዝተዋህቦ ፈተናታት ቆልዓኩም ክትርእዩ
- * ምስ መምህር ብውልቅኹም ክትዛረቡ ምኽልል
- * ምስ መምሃራን ተቋሚርኩም ኣብ ክፍሊ መጺኹም ነቲ ትምህርቲ ምርኣይ
- * ብዛዕባ ኣብ ቤት ትምህርቲ ዝግበር ምፍታናትን ለውጥታትን ብእዋኑ ሓበሬታ ምርካብ
- * ትምህርቲ እንተዘየለ ብእዋኑ ሓበሬታ ምርካብ
- * ኣብቲ እዋን ግብአ ጊዜ ትምህርቲ ከም ግብአ ናብቲ ዓመታዊ ዝኾነ ኣኼባ ወላዲ ንኸትዕደሙ

ድሕሪ እቲ ግብአ እዋን ትምህርቲ እንታይ ይግበር?

መንእሰያት ድሕሪ እቲ ግብአ ትምህርቲ ሓደ ትምህርቲ ሙያ ወይ ደማ ሓደ ቀጻሊ ትምህርቲ (ጊምናዝየም ድሕሪኡ ደማ የኒቨርሲቲ) ከመሃሩ ይኸእሉ እዮም።

ኣብ ስዊዘርላንድ ዘሎ ትምህርቲ ሙያ ዝተጻመደ ኣዩ፤ እዚ ማለት ከኣ መንእሰያት ኣብ ሓደ ትካል ይሰርሑ ኣብ ጎረ ጎረ ከኣ ኣብ ቤት ትምህርቲ ሙያ ክልስ ሓሳብ ሙያኦምን ሓፈሻዊ ትምህርትን ይመሃሩ።

ክልቲኤን መገድታት ከም ማዕረ እየን ክምዘና ዝግብእን።

መሳገሪ ቀረብ

ድሕሪ እቲ ግብአ እዋን ትምህርቲ ቀጥታዊ ዝኾነ መገዲ ተኸቲሉ ኣብ ሓደ መሰረታዊ ትምህርቲ ሙያ ወይ ደማ ቀጻሊ ትምህርቲ ዘይመረጸ፤ ሓደ ተወሳኺ ናይ ትምህርቲ ዓመት ክውሰኽ ይኸእል እዩ። ሓደ ካብቲ ዘሎ ኣማራጺ ኣብቲ መሳገሪ ቀረብ ምስታፍ እዩ።

ምኽሪ እንተድለየኩም፣ ነቶም መማኸርቲ ሙያ፣ ላዕለዋይ ትምህርትን ምዕባለ ሙያን ሕተቱ።

ትፈልጡ፣ ድርኩም፣ ተገዳስነትን ተሳትፎን ወላዲ ንዕውት ዝኾነ ንትምህርታዊ ምዕባለ ቆልዓ ሓደ ካብቲ ቀንዲ ተራ ዘለወን ነገር ከም ዝኾነን ጽቡቕ ዝኾነ ኣጀማምራ ሙያዊ ህይወት ንኸህልዎ ዘብቅዎ ከምዝኾነን?

ቤት ትምህርትን ስልጠናን

B-V-S ናይ ቤት ትምህርቲ ቀረብ መሳገሪ
 እዚ B-V-S ብድልየት ክኸውን ከሎ፣ ኣብ 10. ክፍሊ ዕላምኡ ብታዕዋት ንትምህርቲ ሙያ ወይ ድማ ንቐጻሊ ትምህርቲ ንምስጋር መቐረቢ እዩ።

K-B-A ዝተጸናበረ ቀረባት መሳገሪ
 እዚ K-B-A ዝተባህለ ዕላምኡ ናብ ናይ ሙያ ትምህርቲ ወይ ድማ መሰረታዊ ትምህርቲ ሙያ ምስ ስርቴፊኬት ዘብቅዕ ናይ መቐረቢ ዓመት እዩ።

I-B-A መጸናበሪ መሳገሪ ቀረብ
 ኣብዚ ዝኣትወ ዋንቀኣም ወጻኢተኛ ዝኾኑ መንእሰያት እዮም፣ ብምኽንያት ዕድሜኦም (ካብ 15 ዓመት ንላዕሊ) ኣብ ቤት ትምህርቲ ከመሃሩ ዝኸልከሉ ክኾኑ ከለዉ፣ እቲ ዝለዎም ክእለት ቋንቋ ግን ብቐዕ ስለዘይኮነ፣ ኣብ ሓደ መሰረታዊ ትምህርቲ ሙያ ክኣትዉ ዘይክእሉ ኣንተኾኑ እዩ።

? **ከም መጠን ዓቢ ውልቀሰብ ትምህርቲ ክቕጽል እኽእል'ድየ?**
 ትምህርቲ ዓቢይቲ፣ እቲ «ትምህርቲ ምሉእ ዘበን» ዝበሃል በዚ ኣብዚ እዋን ዝኸሰት ዘሎ ማሕበረሰባውን ቁጠባውን ለውጥታት ምኽንያት ኣድላይነቱ እንዳዓብዮ እዩ ዝኸይድ ዘሎ። ኮርሳት ቀጻላይ ትምህርቲ ብውልቃውያን ትካላትን ብናይ መንግስቲ ኢንሱቲታትን ይወሃቦ ኣየን። እዚ ኣተን ንዓቢይቲ ኣብ ሙያኦምን ካብ ሙያኦም ወጻኢን ፍልጠት ንኸቐሰሙ ይሕግዛ እየን።

? **ከም መጠን ዓቢ ውልቀሰብ ምስክር ወረቐት ሙያ ክረከብ እኽእል'ድየ?**
 ንኹሉ ዓይነት ሙያ እቲ ኣድላይ ዝኾነን ብዙሕ ዓመታት ዝወስድን ልምዲ ሙያ እንተሃለወኩም፣ ቀጻላይ ምስክር ወረቐት ሙያ ክትረኽቡ ትኽእሉ ኢኹም። ነቲ ስነፍልጠት ሙያን ሓፊሻዊ ዝኾነ መሰረታዊ ትምህርትን (ምናልባት ነቲ መሰረታዊ ትምህርቲ ዘይነበረኩም እንተኾነ) ክትመልኩ ኣለኩም። ተወሳኺ ሓበሬታ ብዛዕባ ካልኣት ኣማረጽቲ ኣብ መርቡብ ሓበሬታ ናይ መማኸርቲ ሙያ፣ ላዕለዋይ ትምህርትን ምዕባላ ሙያን www.berufsberatung.ch ርእዩ።

? **ዲፕሎማ ኣብ ስዊዘርላንድ ቅቡላት'ድየን?**
 ስዊዘርላንድን ሃገራት ማሕበር ኤውሮጳን ነንሕድሕድን ነቲ ምስክር ወረቐት ትምህርቲ ናይ ኩሉ ዓይነት ሙያታት ይቐበላ እየን። ኣብ ሓደ ሓደ ኣባል ዓድታት ዝተፈልየ ኣሰራርዓ ኣለዎ። ናይ ብሔራዊ ፌደራላዊ ቤት ጽሕፈት ትምህርቲ ሙያን ቴክኖሎጂን (BBT) ብዛዕባ ኣገባብን ዝምልከቶ መፍቀዲ ቤት ጽሕፈትን ይሕብር እዩ።

ናይ ወጻኢ ዓዲ ማትሪክ ብደረጃ ፌደራላዊ መንግስቲ ተቐባልነት የብለንን። የኒቨርሲቲ ክትኣትዉ እንተደሊኹም ብቐጥታ ኣብተን የኒቨርሲቲ ሕተቲ።

ትፈልጡ'ዶ ኔርኩም፣ ኣብ Uri 80 % ካብ ቤት ትምህርቲ ዝወድኡ ሓደ ናይ ሙያ ልምዲ ከም ዝወድኡ ከምኡ ድማ 20 % ኣብ ቀጻሊ ትምህርቲ ከምዝሳተፉ?

ሃገራዊ ሰክሬተሪ ትምህርቲ፣ ምርምርን ምምሕያሽን SBF
ቀዳማይ መራኸቢ ማእከል ተቐባልነት ዲፕሎማ
Staatssekretariat für Bildung, Forschung und Innovation SBFI:
Kontaktstelle Diplomanerkennung
 Effingerstrasse 27, 3003 Bern
 Telefon: 031 322 28 26
 E-Mail: kontaktstelle@sbfi.admin.ch
www.sbfi.admin.ch/diploma

Swissuniversities – ናይ ስዊዘርላንድ የኒቨርሲቲ፣ የኒቨርሲቲ ሙያን የኒቨርሲቲን ባይቶ ሬክተራት ከምኡውን ETHs ንተቐባልነት ዲፕሎማ ማእከል ሓበሬታ
Swissuniversities – Rektorenkonferenz der Schweizer Hochschulen, Fachhochschulen, Universitäten und ETHs Informationsstelle für Anerkennungsfragen:
Swiss ENIC
 Effingerstrasse 15, 3000 Bern
 Telefon: 031 335 07 32
 E-Mail: communications@swissuniversities.ch
www.swissuniversities.ch > Services > ENIC

ሓበሬታ ብዛዕባ ምርጫ ሙያ፣ ትምህርቲ የኒቨርሲቲን ምዕባላ ሙያን:
www.berufsberatung.ch

ሓበሬታ ብዛዕባ ተቐባልነት ዲፕሎማ ወጻኢ ዓዲ:
www.migraweb.ch
 > Schule und Bildung > ausländische Diplome

ሓበሬታ ብዛዕባ ቀረባት ቀጻሊ ትምህርቲ:
www.bwzuri.ch oder unter www.weiterbildung-uri.ch

ኣማኸርቲ ምዕባላ ሙያን- ትምህርቲ የኒቨርሲቲን Berufs-, Studien- und Laufbahnberatung
 Klausenstrasse 4, 6460 Altdorf
 Telefon: 041 875 20 62
 E-Mail: biz@ur.ch
www.ur.ch/berufsberatung

ቆልዓ

? ኩነታት መንበሪ ከመይ እዩ ተሰሪዎ?

አብ ስዊዘርላንድ ዝተወልዱ ቆልዑ፣ እሞ ወለዶም ናይ መንበሪ- ወይ ድማ መቐመጢ ፍቓድ ዘለዎም ስደተኛታት እንተኾይኖም፣ ልክዕ ከምቲ ናይ ወለዶም ዓይነት ፍቓድ አለዎም።

እዚ መሰል ነቶም ወለዶም ካብ ሳልሳይ ሃገር ንዝመጹ ቆልዑ ክኸውን ከሎ፣ ከምኡውን እቶም ቆልዑ ዘይተመርዓው ኾይኖም ምስ ስድርእም ዝነበሩ እንተኾኑ፣ እንተደንገየ ግን ዕድመ ቆልዓ 18 ዓመት ክሳብ ዝመልእ እዩ ዘገልግል። ድሕሪኡ እቶም ቆልዑ ባዕላቶም ብዛዕባ ፍቓድ መቐመጢኦም ክግደሱ አለዎም። ነቶም ወለዶም ካብ EU/EFTA-ሃገራት ንዝመጹ ቆልዑ እዚ መሰል 21 ዓመት ክሳብ ዝመልእ ይገልግል እዩ።

ድሕሪ ፍትሕ እቲ ንቆልዓ ሓላፍነት ዝተዋህበ ወላዲ እዩ ብዛዕባ ኩነታት መንበሪ ቆልዓ ንምውሳኔ መሰል ዘለዎ፣ እዚ ማለት ከአ እቲ ሓላፍነት ቆልዓ ዝወሰደ ወጻኢተኛ ወላዲ ንምሳሌ ናብ ዓዲ እንተተመልሰ ነቲ ቆልዓ ክማልእ ይኸእል እዩ። እቲ ሓላፍነት ዘይተዋህበ ወላዲ ንቆልዑ ንምብጻሕ ዘለዎ መሰል ግን ክሕሎ አለዎ።

? ወላዲ ክፈልጥዎ ዘለዎም ኣገዳሲ ዝኾነ እንታይ እዩ?

ወላዲ ንምእላይን ምዕባይን ደቆም ሓላፍነት አለዎም ከምኡውን ነዘን ጉዳያት ዝምልከት ኣድላዩ ዝኾነ ውሳኔ ይውስኑ። ቀንዲ ዘገድስ ናይ ቆልዓ ሕጉስ ህልውና እዩ።

ወላዲ ንደቆም ከከም ጠባዮምን ክእለቶም ከዕብይዎም፣ ነቲ ኣካሎም፣ ኣእምሮኦም ጠባዮምን ንኸማዕብሉ ክድግፍዎምን ክሕልውዎምን አለዎም።

ንቆልዓ ዝበቅዕ፣ ንክእለቱን ድልዮቱን ዝሰማማዕ ሓፈሻዊ ሙያዊ ትምህርቲ ክረኽቡሉ አለዎም። ነዚ ጉዳይ ንኸማልኡ ክአ ምስ ቤት ትምህርቲ ክተሓባበሩ አለዎም።

ናይ ቆልዓ ሕጉስ ህልውና ኣብ ሓዲጋ ዝወድቕ እንተኾነ እሞ ወላዲ ከአ ባዕላቶም እንተዘይሓገዙ ወይ ድማ ክሕገዙ ዘይክእሉ እንተኾኑ፣ ናይ ሞግዚትነት ቤት ጽሕፈት ንቆልዓ ካብ ሓዲጋ ንኸናግፉ ብቐዕ ዝኾነ ስጉምቲ ይወስድ። (KESB)

ወላዲ ደቆም ንዓቕሚ ኣዳም (18 ዓመት) ክሳብ ዝመልኡ ወይ ድማ ናይ መጀመርታ ትምህርቲ ሙያ ክሳብ ዝውድኡ ንመንበሪኦም፣ ትምህርቶም ምናልባሽ እውን ንሓለዎ ቆልዑ ዘገድሳ ስጉምታት ዝኸፈላ ክሸፍኑ አለዎም።

ትፈልጡ፣ዶ ኔርኩም፣ ነቲ ናይ መጀመርታ ቋንቋ ንኸምሃሩ ምትብባዕ ነቲ ናይ ከባቢ ቋንቋ ንኸመልኩ ኣገዳሲ ዝኾነ መሰረት ከምዝኾነ?

ንምክንኻን ቆልዑ ዘሎ ቀረባት

ኣብ ካንቶን Uri ዝርከብ «stiftung papilio» ዝተባህለ ትካል ሓገዝ፣ ንናብራ ስድራቤት ዝምልከታ ሕቶታት፣ ዝኸየዶ ማእከል እዩ። ናይ እዚ ትካል ቀረብ ምክንኻን ቆልዑ፣ መዓልታዊ ምግቢ ከምኡውን ማሕበራዊ ትምህርቲ ይጥቕልል እዩ።

ንቅድሚ ትምህርቲ ዘለዉ ቆልዑ ጉጅለ ጸወታ

ናይ ጸወታ ጉጅለታት ንኻብ ሰለስተ ዓመት ጀሚሮም ዘለዉ ቆልዑ፣ ኣብ ሓንቲ ቀዋሚት ዝኾነት ጉጅለ፣ ንምዕባለ ጠባዮቶምን ትምህርትን ጽቡቕ መሰረት ዝኾነ ኣገደስቲ ተሞክሮታት ብመልክዕ ጸወታ ይቐርባ። ሓበሬታ ብዛዕባ ቀረባት ጉጅለ ጸወታን ኣድራሻታትን ኣብ ምምሕዳር ዓድኹም ሕተቱ።

ጉጅለ ጸወታ
www.ur.ch > «Spielgruppen»

ማእከል ምኽሪ
www.ur.ch > «soziale Institutionen»

stiftung papilio
Gotthardstrasse 14, 6460 Altdorf
Telefon: 041 874 13 00
E-Mail: info@stiftung-papilio.ch
www.stiftung-papilio.ch

ነደን ነቦን ምኽሪ Uri
Mütter- und Väter-Beratung Uri
Rüttistrasse 71, 6467 Schattdorf
Telefon: 041 871 04 04
E-Mail: info@spitexuri.ch, www.spitexuri.ch

መርዓ፣ ልደትን ሞትን

ቅድሚያ መርዓ ብዛዕባ እንታይ ክሕሰብ ኣለዎ?

ናይቲ መርዓውቲ ዝነብሩሉ ዓዲ ቤት ጽሕፈት ማሕበራዊ ኣገልግሎት ብሲቪል ኮድ ንምምርዓው ዘድልዩኩም ዶኩሜንት እንታይ ከም ዝኾነ ይነግሩኹም እዮም ከምኡውን ሲቪላዊ መርዓ የዳልዉ እዮም። ኣብ ካንቶን Uri ንዝነብሩ ውልቀሰባት ሓላፍነት ዘለዎ እቲ ናይ Uri ቤት ጽሕፈት ማሕበራዊ ኣገልግሎት እዩ።

ንተወሳኺ ሃይማኖታዊ ወራይ ምስ እቲ ናይ ሃይማኖትኩም ማሕበር ክትቅርብዎ ኣለኩም።

ንምምርዓው ክማልኣ ዘለዎን ቅድመ ኩነታት:

- * እስኹም 18 ዓመት ዝመላእኩም ክትኮኑ ኣለኩም ክእለት ምምዛን ክኣ ክህልወኩም ኣለዎ
- * ኣብዚ እዋን ዝተመርዓኹም ክትኮኑ የብልኩምን
- * ኣብ ስዊዘርላንድ ብሕጋዊ መገዲ ትነብሩ ክትኾኑ ኣለኩም
- * ኣብ ሞንጎ (ፍርቂ-) ኣሕዋት ወይ ድማ ወለዲ (ቁመና ወለዲ ወይ ወለዲ መግዝነት) ወይ ኣብሓጎን ዓባይን ከምኡውን ኣብ ሞንጎ ሓደ ውልቀሰብ ምስ ወላድ በዓል/ቲ ቤት (እቲ ሓዳር ዘይሕጋዊ ከም ዝኾነ ዝተገልጸ እንተኾነ ወይ ድማ እንተተበተነ እውን) ምምርዓው ብሕገ ዝተኸልከለ እዩ።
- * ተወሳኺ ዶኩሜንት ከምቲ ቤት ጽሕፈት ማሕበራዊ ኣገልግሎት ዝጠቐሶ መሰረት

ኣገዲድካ ምምርዓው ኣብ ስዊዘርላንድ ኩልኩል እዩ።

ቆልዓ ክውላድ ከሎ ብዛዕባ እንታይ ተገዳስነት ክግበር ኣለዎ?

ቆልዓ ምስተወልደ፣ ኣብቲ ቆልዓ ዝተወልደሉ ዓዲ ዘሎ ቤት ጽሕፈት ማሕበራዊ ኣገልግሎት ክንገር ኣለዎ። እቲ ቆልዓ ኣብ ገዛ እንተተወልደ፣ እታ ኣዋላዲት ቆልዓ ትመልኦ ናይ ልደት መፈለጥታ ክትማልኡ ኣለኩም። ኣብ ሓንቲ ናይ ካንቶን Uri ሆስፒታል እንተተወልደ፣ እታ ሆስፒታል ባዕላ እያ ናብ ቤት ጽሕፈት ተማሓልፎ።

ንሃይማኖታዊ ዝኾነ በዓል ምስ እቲ ናይ ሃይማኖትኩም ማሕበር ክትቅርብዎ ኣለኩም።

ቤት ጽሕፈት ማሕበራዊ ኣገልግሎት Uri
Zivilstandsamt Uri
 Marktgasse 6, 6460 Altdorf
 Telefon: 041 875 22 80
 E-Mail: zivilstandsamt@ur.ch

ሓበሬታ ብዛዕባ ምምርዓው:
www.ur.ch > «Zivilstandsamt»

ሓበሬታ ብዛዕባ ልደት:
www.ur.ch > «Zivilstandsamt»

መርዓ፣ ልደትን ሞትን

ሞት እንተጋጠመ ብዛዕባ እንታይ ተገዳሰነት ከግበር አለዎ?

ሞት እንተጋጠመ ነቲ ናይ ሞት ሰርቲፊኬት ሓደ ሓኪም ክመልእ አለዎ። ድሕሪኡ ቀልጢፍኩም ነዚ ዘጋጠመ ሞት ነቲ ዝምልከቶ ምምሕዳር ዓዲ፣ ኣብ Altdorf ንዘሎ ናይ Uri ቤት ጽሕፈት ማሕበራዊ ኣገልግሎት ክንገር አለዎ። እቲ ሞት ኣብ ሓንቲ ሆስፒታል፣ ኣብ ገዛውቲ ኣረገውቲ ወይ ክንክን ዘጋጠመ እንተኾይኑ፣ ሓለፍቲ እዞን ትካላት ነዚ ሞት ንክፍልጡ ይግደዱ ኣዮም። እንተዘይኮነ ግን ኣዝማድ ነዚ ሞት ንክፍልጡ ይግደዱ ኣዮም።

ነቲ ሬሳ ናብ ናይ መቓብር ቤተክርስቲያን ወይ ድማ ናብቲ መንደዲ ሬሳታት ወይ ድማ ነቲ ሬሳ ንወጻኢ ዓዲ ንክብጽሑ፣ ንሓደ ትካል ኣገልግሎት ቀበሪ ክጥሉብ አለዎ። ድልዎትኩም እንተኾይኑ እውን እዚ ትካል ነቲ ሬሳ ናብ ወጻኢ ዓዲ ንምብጻሕ ወይ ድማ ካብ ወጻኢ ዓዲ ንምምጻእ ክጥሉብ ይኸእል። ነቲ ቀበሪ ዝኸፈልዎ ዋጋታት ወረስቲ ኣዮም ዝሸፍኑ።

ነቲ ዘጋጠመ ሞት ኣብቲ ሞት ዘጋጠመ ምምሕዳር ዓዲ ንክተመዘግቡ ነዞን ዝቐጽላ ዶኩሜንታት ተማሊእኩም ክትመጹ አለኩም።

- * ናይ ሓኪም ሰርቲፊኬት ሞት
- * ዘሎ እንተኾነ መጽሓፍ ስድራቤት
- * ፓስፖርት ወይ ድማ ወረቐት መንነት ከምኡውን ናይ ወጻኢት ሞት ወረቐት መንነት
- * ቤት ጽሕፈት ማሕበራዊ ኣገልግሎት Uri እንታይ ካልእ ዶኩሜንት ከም ዘድሊ ይሕብር እዩ (ናይ ልደት ሰርቲፊኬት፣ ናይ መርዓ ሰርቲፊኬት፣ ወ.ዘ.ተ.)

ንሃይማኖታዊ ዝኾነ በዓል ምስ እቲ ናይ ሃይማኖትኩም ማሕበር ክትቐርብዎ አለኩም።

ሃይማኖቶም ክርስትና ንዘይኮኑ ማሕበራት ኣብ ካንቶን Uri ፍሉይ ዝኾነ መቓብር የለን።

ሃይማኖት

ናይ ካንቶን Uri ሕገ መንግስቲ ንነጻነት እምነትን ሕልናን የረጋግጽ እዩ። ነብሲ ወከፍ ሰብ ኣማናይ ክኸውን እንተደለየ ይኹን እንታይ ሃይማኖት ክኣምን እንተደለየን ንኸውሰን ነጻነት አለዎ። ማንም ሰብ ንሓደ ሃይማኖት ንኸምልኽ ክግደድ የብሉን። ነጻነት እምነት ናይ ነብሲ ወከፍ ወልቀሰብ መሰል ስለዝኾነ፣ ነብሲ ወከፍ ሰብ ነጻ ኾይኑ ባዕሉ ዝኣምኖን ባህ ዝበሎን እምነት ንኸምልኽ መሰል አለዎ። ኣብ ስዊዘርላንድ ኣገዳሲ ዝኾነ፣ እቲ መንግስቲ ቅድሚ ሃይማኖት ዝቐመ ምዃኑ እዩ። ናይ ስዊዘርላንድ ወይ ድማ ናይ ካንቶን ሕገ ዘይጥሕስ እንተኾይኑ፣ ነጻነት እምነት ዝተረጋገጸ እዩ።

ኣብ Uri ዝርከባ ናይ ሃይማኖት ማሕበራት ዝሓዘ ሊስታ እንተደለኹም ኣብቲ ማእከል ሕቶታት ጉዳይ ምስ ማሕበረሰብ ምጽንባር ክትሓቱ ትክእሉ ኢኹም።

ንሕቶታት ምስ ማሕበረሰብ ምጽንባር ዝኸየዶ ማእከል
Ansprechstelle für Integrationsfragen
 Klausenstrasse 4
 6460 Altdorf
 Telefon: 041 875 20 66
 E-Mail: integration@ur.ch
 www.ur.ch > «Integration»

ሓበሬታ ብዛዕባ ኣርእስቲ ሞት፡
www.ur.ch > «Zivilstandsamt»

ትፈልጡ፣ ድርሕ-ም፣ ክርስትናዊ-ምዕራባዊ ባህሊ ኣብ ካንቶን Uri ኣብቲ ልምድን ዕለታዊ ናብራን ዝሰረጸ ከም ዝኾነ?

ዕለታዊ ናብራን እዋን ዕረፍትን

? ንእዋን ዕረፍቲ ኣብዚ እንታይ ቀረባት እረከብ?

ኣብቲ ናይ ነጻ ጋዜጣ «Uristier» ከምኡውን ኣብተን ናይ ከባቢ ጋዜጣታት ኣበሬታ ብዛዕባ ዘለዎ ውራያት ትረኽቡ። ኣብ መርቡብ ኣበሬታ www.uri.ch ዝተኣከበ ኣበሬታ ብዛዕባ ባህላዊ፣ ስፖርት-ደዌ ወይ ድማ ካልኣት ውራያትን ቀረባትን ትረኽቡ።

ኣብ Uri እውን ብዙሓት ማሕበራት ኣለዎ። ብዛዕባ እተን ማሕበራት ክትፈልጡ ኣብቲ ምምሕዳር ትነብርዎ ዓዲ ዝርከብ ሴክሪቴሪ ሕተቱ ወይ ድማ ኣብዛ መርቡብ ኣበሬታ ርእዩ www.urionline.ch።

ስፖርት

እቲ ኣቐማምጣ መሬት ጎበታት ኣልፕን ፊርቫልድስቴተር ባሕርን ኣብ Uri ንብዙሓት ካብ ገዛ ወጻኢ ንዝግበራ ምንቅስቃሳት ይዕድም እዩ። ናይ ስፖርት ማሕበራትን ውልቃዊያን ቀረብቲ ስፖርትን ብዙሕ ንእዋን ዕረፍቲ ዝኾና ቀረባት ዘዳልው ኣብ ብዙሓት ምምሕዳር ዓድታት ኣለው። ብዛዕባ ኣድራሻኦም ኣብቲ ምምሕዳር ትነብርዎ ዓዲ፣ ኣብ ቤት ጽሕፈታት ቱሪዝም ወይ ድማ ኣብ ምምሕዳር ትምህርትን ባህልን ክፍሊ ስፖርት ኣበሬታ ሕተቱ።

ኣበሬታ ብዛዕባ ማሕበራት:
www.urionline.ch

ኣበሬታ ብዛዕባ ሙዚየማት:
www.museen-uri.ch

ኣበሬታ ብዛዕባ መጻውዒ ቦታ:
www.spielplatz-uri.ch

ምልቃሕ መጻውዒ ንቆልዑ፣ ንስድራቤት፣ ንመንእሰያትን ዓበይትን:

Ludothek Altdorf
Seedorferstrasse 1, 6460 Altdorf
Telefon: 041 871 00 05
www.ludothek-altdorf.ch

ምምሕዳር ትምህርትን ባህልን
Bildungs- und Kulturdirektion
Abteilung Sport
Klausenstrasse 4, 6460 Altdorf
Telefon: 041 875 20 64
E-Mail: sport@ur.ch
www.ur.ch/sport

ባህሊ

ኣብ ካንቶን Uri ዝስሕባ ባህላዊ ውራያት ይዳለዎ እየን። ቤተ ክርስትያናዊን ዓለማውን ባህልታት ኣብ ምምሕዳር ዓድን ኣብ ካንቶንን ይናበን ይሕሎን እዩ። ናይ ሃይማኖት በዓላት ይኸበር፣ ዓመታዊ ናይ ቤት ክርስቲያን መዓልቲ ይኸበር ከምኡውን ልማዳትን ኣብ ህይወት ተደጋገምቲ ዝኮና ነገራትን (ልደት ቆልዓ፣ ጳዕዳ ሰንበት፣ መርዓ፣ ጾም እውን እንተኾነ፣ ፋሲጋ፣ ዕርገት፣ ሓዲሽ ዓመት፣ ልደት ወ.ዘ.ተ.) ይኸበራ እየን። ከምኡውን ማሕበራዊ ዝኾና በዓላት ኣገደስቲ እየን (ዝኸረ ዓመት፣ በዓል ዓዲ፣ ፖለቲካዊ በዓላት) ከምኡውን እተን ዓዓመቱ ዝኸበራ ባህልታት ከም እኒ ካርኔቫል፣ በዓል ነሓስ 1፣ ናይ ጽርጊያ ትርኢት ወይ ድማ ኩሉ ጊዜ ዝኸበራ ናይ ማሕበር ውራያት ከም እኒ ምርኢት ትያትር፣ ናይ ኮንሰርት ሙዚቃ፣ ናይ ትምህርቲ መወዳእታ በዓላት ወ.ዘ.ተ.።

Uri ቱሪዝም
Uri Tourismus
Tellspielhaus, Schützengasse 11
6460 Altdorf
Telefon: 041 874 80 00
E-Mail: info@uri.info
www.uri.info

ሸሺንገን (ቃልሲ) ኣብ ስዊዘርላንድ ባህላዊ ዝኾነ ስፖርት ክኸውን ከሎ፣ ብህዝቢ ብዙሕ ዝፍቶ ኣዩ። ናይ ሸሺንገን በዓል ቀጻሊ ብደረጃ ካንቶን ወይ ድማ ብደረጃ ሙሉስ ስዊዘርላንድ ይካየድ ኣዩ።

ምንቅስቃሴ

? መጎዳዚ ህዝቢ ብከመይ እዩ ዝትግበር?

ስዊዘርላንድ ኣብ ሙሉእ ዓለም ካብተን ዝበዝሒን ዝተጸጋግዑን መጎዳዚ ህዝቢ ዝተዘርግሐ ዓዲ እያ።

ናይ ስዊዘርላንድ ፌዴራር ባቡር (SBB) ኣብ ካንቶን Uri ብኣውቶቡሳትን መኻይን ፖስታን Auto AG Uri ብተወሳኺ ይድገፉ እዮን።

በታ ፍርቂ ዋጋ ዝተባህሉት ወርሓዊት ቲኪት ብዝወሓደ ዋጋ ኣብ ሙሉእ ስዊዘርላንድ ንዘለዎ ባቡራት፣ ኣውቶቡሳትን መርከብን ምጥቃም ይከኣል እዩ።

? መኪና ወይ ድማ ሞተር ብሽክለታ ንምምራሕ ብዛዕባ እንታይ ክግደስ ኣለኒ?

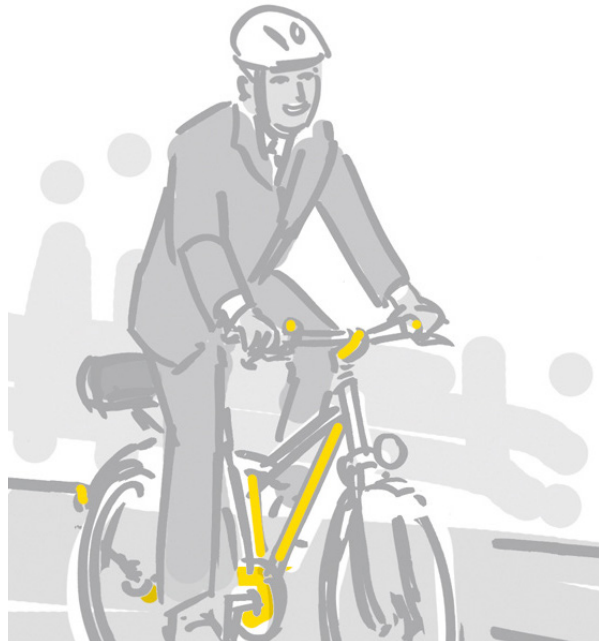
ናይ ስዊዘርላንድ መምርሒ ፍቓድ ዘድልዮም ካብ ወጻኢ ዓዲ ዝመጹ መራሕቲ መጎዳዚያ።

- ንስዊዘርላንድ ምንባር ካብ ዝጀምሩ 12 ኣዋርሕ ዝገበሩ እንተኾይኖይ እሞ ኣብዚ እዋን ካብ ስለስተ ኣዋርሕ ዘይሰዓለ እዋን ከየቋረጹ ኣብ ወጻኢ ዓዲ ዝጸንሑ እንተኾይኖም፤
- ኣብ ስዊዘርላንድ ብስራሕ ምኽንያት ተመዝጊቦም ብመምርሒ ፍቓድ C ወይ D ወይ ድማ ነቲ ትሕት ዝበለ C1 ወይ D1 ዝመርሑ ወይ ድማ ናይ ህዝቢ መጎዳዚ ንምምራሕ ፍቓድ ዘድልዮም እንተኾነ፤
- እቲ ናይ ወጻኢ ዓዲ መምርሒ ፍቓድ ዝወደቐ እንተኾነ።

ናይ ስዊዘርላንድ መምርሒ ፍቓድ ንምቕባል እዘን ዝቐጽላ ሰነዳት ክቐርባ ኣለወን።

- ብሙሉኡ ዝተመልእን ዝተፈረመን ናይ መመልከቲ ፎርምላ
- ናይ መንበሪ ገዛ መረጋገጺ
- ናይ መንበሪ ወይ ድማ መቐመጢ ፍቓድ
- ኦሪጂናል መምርሒ ፍቓድ
- እዋናዊን ሕብራዊን ስእሊ ፓስ
- ናይ ኦፕቲኪያን ፈተና ምርኣይ

ሞተር ብሽክለታ ዝዝውር ቆቢዕ መከላኸሊ ርእሲ ኸገብር ይግደድ እዩ!

? ብብሽክለታ ከጎዳዝ ከለኹ፣ ብዛዕባ እንታይ ክግደስ ኣለኒ?

ሕግታት ትራፊክ ንብሽክለታ እውን የገልግል እዩ። ከም ግቡኡ ፈተና ኣድላዩ ኣይኮነን። ዕድሜኡም ትምህርቲ ንምጅማር ዘይበቐዑ ቆልዑ ኣብቲ ናይ ትራፊክ መገዲ ብሽክለታ ክዝውሩ ኣይፍቀድን እዩ።

ኣንቲ ዘዋሪት ብሽክለታ ወይ ሓደ ዘዋሪይ ብሽክለታ ንዝኸተሉዎ ሓደጋ፣ ካብ ቀረባ እዋናት ጀሚሩ፣ እቲ ሓደጋ ዘኸተለ ውልቀሰብ ውልቃዊ ዝኾነ ናይ ሓላፍነት ኢንሹራንስ ዘለዎ እንተኾነ፣ ኢንሹራንስ ነዚ ጥፍኣት ትኽሕስ። ውልቃዊ ዝኾነ ናይ ሓላፍነት ኢንሹራንስ ዘይብሉ ውልቀሰብ፣ ነቲ ዘኸተሉ ጥፍኣት ባዕሉ ክኽሕስ ኣለዎ። እዚ ኸቡር ክኸውን ይኽእል እዩ። በዚ ምኽንያት ሓደ ውልቃዊ ዝኾነ ናይ ሓላፍነት ኢንሹራንስ ምእታው የዋጽእ እዩ።

ናይ ብሽክለታ ቆቢዕ መከላኸሊ ርእሲ ዝንኣድ እዩ።

ቤት ጽሕፈት መጎዳዚያ ምድሪ Uri
Strassenverkehrsamt Uri
 Gotthardstrasse 77a, 6460 Altdorf
 Telefon: 041 875 28 00
 E-Mail: assv@ur.ch
 www.ur.ch > «Amt für Strassen- und Schiffsverkehr»

ኣበሬታ ብዛዕባ ናይ ህዝቢ መጎዳዚ:
 ኣበሬታ ብዛዕባ ናይ ህዝቢ መጎዳዚ:
www.sbb.ch (ባቡር፣ ኣውቶቡስ፣ መርከብ፣ ቴሌጌሪካ)
www.aagu.ch (ኣውቶቡስ)
www.seilbahnen-uri.ch (ቴሌጌሪካታት)
www.lakelucerne.ch (መርከባት)

ትፈልጡ፣ ድርኩም፣ ኣብ ካንቶን Uri 39 ህዝቢ ኸጎዳዘለን ዝኸእሉ ቴሌጌሪካታት ኸምዘለዎ፣ ነዚ ናይ ጎቦታት ዓለምና ዳህሰስዎ!

ቋንቋን ቀረብ ትምህርቲ ቋንቋን

? ቋንቋ ጀርመንኛ አበይ ከመሃር እኽለል?

አብ ካንቶን Uri ነጻ ኼንኩምን ነብሰኹም ኪኢልኩምን ንክትንቀሳቐሱ፣ ምምሃር ቋንቋ ጀርመንኛ፣ አገዳሲ እዩ። አዚ ምስ ጎረብብትኹም፣ መምሃራን ደቅኹም፣ ቤት ጽሕፈታትን ካልኣት ሰባትን ንኸትራኹቡ ይሕግዘኩም እዩ።

ሓበሬታ ብዛዕባ እዋናዊ ቀረባት ኮርስ ጀርመንኛ ንጀመርቲ ኣብዘን ዝቐጽል ትረኽቡ፡

ናይ ሙያን ቀጻሊ ትምህርትን ማእከል Uri
Berufs- und Weiterbildungszentrum Uri
Attinghauserstrasse 12, 6460 Altdorf
Telefon: 041 875 20 70
E-Mail: bwz@bwzuri.ch, www.bwzuri.ch

S&I ቋንቋን ምስ ማሕበረሰብ ምጽንባርን
S&I Sprache und Integration
Regula Wyss, Bahnhofstrasse 38, 6460 Altdorf
Telefon: 041 871 34 93
E-Mail: info@sprache-integration.ch
www.sprache-integration.ch

? ናይ ስዊዘርላንድ ጀርመንኛ ምምሃር አገዳሲ ድዩ?

ነዚ ሓዲሽ ናይ ህይወት ዓለምኩም ብዘይሽግር ንምምላኽ ቋንቋ ጀርመንኛ እኹል ኣይኮነን። ናይ ስዊዘርላንድ ጀርመንኛ፣ ምስ እቲ ኣተፈላለዩ ዲያሌክት ወይ ላህጃ ንምምላኽ ኣሸጋሪ ከም ዝኾነ፣ ስዊዘርላንዳውያን ባዕላቶም ይፈልጡዎ እዮም።

? ሓደ ተርጓሚ ወይ ድማ ሓንቲ ተርጓሚት ከመይ ጌረ ከረከብ እኽለል?

ኣሸጋሪን አገዳሲን ንዝኾነ ምምያጥ ብሓደ ኪኢላ ዝኾነ ወይ ድማ ብሓንቲ ኪኢላ ዝኮነት ተርጓሚቲ እንተተሓገዘኩም ዝነኣድ እዩ። ነዚ ኣቶም ቦቲ ማኣከላይ ናይ ስዊዘርላንድ ኣገልግሎት ተርጓሚቲ ኣቢልኩም ክትረኽቡዎም ትኽእሉ ኢኹም።

አገልግሎት ተርጓሚቲ፡
Caritas Luzern, Dolmetschdienst
Brünigstrasse 25, 6002 Luzern
Telefon: 041 368 51 51
(ካብ እዋናት ስራሕ ወጻኢ መላሳይ ኣሎ)
Fax: 041 368 52 88
E-Mail: info@dolmetschdienst.ch
www.dolmetschdienst.ch

? ምስ እቲ ማሕበረሰብ ከመይ ጌረ ብዝበለጸ ክጽንበር እኽለል?

ብታዕዋት ምስ ሕብረተሰብ ንምሕዋስ ሓደ ካብቲ ቀንዲ ኣድላዩ ዝኾነ ነገራት ቋንቋ ጀርመንኛ እዩ። ከረዳዳእ፣ ሓሳቡ ኸገልጽን ብዘይ ሓገዝ ንኸባቢኡ ከመልኽ ዝኽእል፣ ኣብ ናይ ኡሪ ህይወት ብቐሊሉ ኸኣቱ ይኽእል እዩ። ብተግባር ኣብቲ ናይ መንበሪ ዓድኹምን ካንቶንኩምን ህይወት ተሳታፍነት ኣውን ሓጋዚ እዩ። ንኸምዚ ዓይነት ጉዳያት እተን ብዙሓት ማሕበራት፣ ባህሌታትን ውራያትን ዕድል ይኸፍታ እየን።

ኣብ «ዕለታዊ ናብራን እዋን ዕረፍትን» ርኣዩ

መጽሓፍቲ ምልቃሕ ብጀርመንኛን ካልኣት ቋንቋታትን፡
Bahnhofstrasse 13, 6460 Altdorf
Telefon: 041 875 22 21
E-Mail: kantonsbibliothek@ur.ch
www.kbu.ch

ትፈልጡዶ ኔርኩም፣ ቋንቋ ምስ ማሕበረሰብ ንምጽንባር ሓደ ካብተን ቀንዲ ዝኾነ መፍትሕ ከምዝኾነ?

አውደ አመታት

Neujahrstag	ሓዲሽ ዓመት	1. ጥሪ
Heilige Drei Könige	ቅዱሳት ሰለስተ ነገስታት	6. ጥሪ
St. Josefstag (Seppitag)	መዓልቲ ቅዱስ ዮሴፍ (መዓልቲ ዮሴፍ)	19. መጋቢት
Karfreitag	ዓርቢ ስቕለት	ዓርቢ ቅድሚ ፋሲካ
Ostern	ፋሲካ	ቀዳመይቲ ሰንበት ድሕሪ እታ ምልእቲ ቀዳመይቲ ወርሒ አየት
Ostermontag	ፋሲካ ሰኔይ	ሰኔይ ድሕሪ ፋሲካ
Auffahrt	ዕርገት	10 መዓልታት ቅድሚ ጴጥራንቲ፣ ሓደ ሓሙስ መዓልቲ
Pfingsten	ጴጥራንቲ	49 መዓልታት ድሕሪ ፋሲካ፣ ሓደ ሰንበት መዓልቲ
Pfingstmontag	ጴጥራንቲ ሰኔይ	ድሕሪ ጴጥራንቲ ሰንበት
Fronleichnam	መዓልቲ ሬሳ	11 መዓልታት ድሕሪ ጴጥራንቲ፣ ሓደ ሓሙስ መዓልቲ
Bundesfeiertag	ፌደራላዊ በዓል	1. ነሐስ
Maria Himmelfahrt	ዕርገት ማርያም	15. ነሐስ
Allerheiligen	ኩሎም ቁዱሳት	1. ሕዳር
Maria Empfängnis	ጽንሰተ ማርያም	8. ታሕሳስ
Weihnachten	ልደት	25. ታሕሳስ
Stephanstag	መዓልቲ ስቲፋኖስ	26. ታሕሳስ

ዕረፍቲ አብተን መዓልቲ በዓላት ከከም እቲ ካንቶን ዝምድቦ፣ ዓይነት ቅርጫፍ ስራሕ ከምኡውን በቲ ስምምዕ ስራሕን እዩ ዝውሰን።

ትፈልጡ፣ ኔርኩም፣ እተን ዝበዝሐ ኣብ ካንቶን ፍሉጣት ዝኾና አውደ አመታት ክርስትያናዊ መሰረት ከምዘለዎን?

ተወሳኺ አድራሻታት

ማእከላት ምክሪ

ብዛዕባ ኣብ ካንቶን Uri ንዘለዎ ማእከላት ምክሪ ዝተጠርነፈ ኣብዚ ዝቐጽል መርቡብ ሓብሬታ ትረኽቡ፡

www.ur.ch > «soziale Institutionen»

ምክርን ሓገዝን ንስድራቤት

ማእከል ሰብ ሙያ ንሕቶታት ቤተሰብ **Fachstelle Familienfragen**

Gotthardstrasse 14, 6460 Altdorf
Telefon: 041 874 13 13
E-Mail: familienfragen@kindundfamilie-uri.ch

አማኝርቲ ሓዳር፣ ቤተሰብን ህይወትን **Ehe-, Familien- und Lebensberatung**

ናይ ስነ ኣእምሮኣዊ ሓኪም ንግልቂ፣ ንመጻምድን ስድራቤትን፣
St. Josefsweg 15
6460 Altdorf,
Telefon: 041 870 00 65

ናይ ማእበር ስነ ትምህርታዊ ኣሰነይቲ ስድራቤት፣ **Sozialpädagogische Familienbegleitung**

kind und familie, Fachstelle Sozialpädagogik
Gotthardstrasse 14, 6460 Altdorf, Telefon: 041 874 13 11
E-Mail: sozialpaedagogik@kindundfamilie-uri.ch

ምክሪ ንሕቶታት ኣተዓባብያ **Beratung in Erziehungsfragen**

Schulpsychologischer Dienst, Klausenstrasse 4
6460 Altdorf
Telefon: 041 875 20 90
E-Mail: schulpsychologie@ur.ch

ምክሪ ንመንእሰያትን ነጉባዝን

ጸገም ወልፊ ንዘለዎም ሰባት ምክርን ምስናይን ከምኡውን ምክሪ ንመንእሰያት

Beratung und Begleitung für Menschen mit Suchtproblemen und Jugendberatung

kontakt uri, Gemeindehausplatz 2
6460 Altdorf
Telefon: 041 874 11 80
E-Mail: mail@kontakt-uri.ch, www.kontakturi.ch

ንቆልዑን መንእሰያትን ምክሪ

Beratung für Kinder und Jugendliche
Fachstelle Kinderschutz, Klausenstrasse 4
6460 Altdorf
Telefon: 041 875 20 40
E-Mail: kinderschutz@ur.ch

JUSESÖ ናይ መንእሰያት መንፈሳዊ ደገፍ Uri **JUSESÖ Jugendseelsorge Uri**

Kirchplatz 3, 6460 Altdorf
Telefon: 041 871 20 56
E-Mail: juseso@kath-uri.ch

ብዝተፈላለያ ቋንቋታት ሓብሬታ
ብዛዕባ ኣብ ስዊዘርላንድ ዘሎ ናብራ፡
Migraweb – www.migraweb.ch

ስነ ኣእምሮ ማእበርን ስነ ኣእምሮኣዊ ቴራፒን

ናይ ስዊዘርላንድ ቀይሕ መስቀል **Sozialpsychiatrischer Dienst**

Seedorferstrasse 6, 6460 Altdorf, Telefon: 041 874 00 20
E-Mail: info@spduri.ch

ኣብ ህጹጽ ኩነታት ዝርከቡ ሰባት ዝኸድዎ ማእከል።

ናይ ስዊዘርላንድ ቀይሕ መስቀል **Schweizerisches Rotes Kreuz**

Kantonalverband Uri
Rynächtstrasse 13, 6460 Altdorf
Telefon: 041 874 30 75
E-Mail: info@srk-uri.ch

ኣብ ህጹጽ ኩነታት ዘለዉ ሰባት ዝኸድዎ ቦታ

ናይ ቤተክርስቲያን ትካል ሓገዝ Uri **Hilfswerk der Kirchen Uri**

Seedorferstrasse 6a, 6460 Altdorf
Telefon: 041 870 23 88
E-Mail: info@hilfswerkuri.ch

ከንከን ሕሙማት፣ ከንከን ኣብ ገዛ፣ ሓገዝ ስድራቤት፣ ኣማኝርቲ ኣዴታትን ኣቦታትን

Spitex Uri

Dätwylerstasse 15, 6460 Altdorf
Telefon: 041 871 04 04
E-Mail: info@spitexuri.ch
www.spitexuri.ch

አድራሻታት ህጹጽ ጉዳይ

ፖሊስ: 117
ቢምቦሪ: 118
ከንከን ጥዕና: 144
ንህጹጽ እዋን ኣገልግሎት ሓኪም ስኒ: 1811
ንህጹጽ እዋን ኣገልግሎት ሕክምና: 041 870 03 03
ህጹጽ ዝኾነ ጉዳይ ከተፍልጡ ከለኹም፣ ነዘን ዝቐጽላ ሓብሬታታት ተገዲስኩም ንገርዎም፡

- ♦ ሽም ኣቦን ሽምን
- ♦ እቲ ዓዲ ኣበይ እዩ?
- ♦ እንታይ ተፈጢሩ?
- ♦ ቁጽሪ ተሌፎንኩም ከንደይ እዩ?